Ўзбекистон — келажаги буюк давлат

ХАЛҚ СЎЗИ

1991 йил 1 январдан чиқа бошлаган

Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг газетаси

24 февраль, шанба, 1996 йил
Сотувда эркин нархда. **№ 40 (1293)**

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Қарори

АБДУРАУФ ФИТРАТ ТАВАЛЛУДИНИНГ 110 ЙИЛЛИГИНИ НИШОНЛАШ ТЎҒРИСИДА

Атоқли адиб ва олим Абдурауф Абдураҳим ўғли Фитратнинг Ўзбекистон фани ва маданияти тараққиётига қўшган беқиёс ҳиссаси ва келажак авлодларга ўрнак бўлувчи фуқаролик жасоратини инобатга олиб ҳамда унинг илмий ва адабий меросини халқимизга тўла етказиш мақсадида Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Ўзбекистон Фанлар академияси, Маданият ишлари вазирлиги, Ёзувчилар уюшмаси ва республика «Маънавият ва маърифат» марказининг А. Фитрат таваллудининг 110 йиллигини 1996 йилда мамлакатимизда кенг миқёсда нишонлаш ҳақидаги таклифи қабул қилинсин.

Ўзбекистон Республикаси Бош вазирининг ўринбосари С. Саидқосимов ҳузурида ушбу санага тайёргарлик кўриш ва уни ўтказиш бўйича республика ташкилий қўмитаси тузилсин.

Ташкилий қўмита тегишли вазирликлар, ҳокимликлар, идоралар ва жамоат ташкилотлари билан биргаликда бир ой муддатда ўз тадбирларини ишлаб чиқсин ва уни амалга оширишга киришсин.

2. Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси, Маданият ишлари вазирлиги, Ёзувчилар уюшмаси, Тошкент шаҳар ҳокимлиги, республика «Маънавият ва маърифат» жамоатчилик марказига тегишли ташкилотлар билан биргаликда:

— 1996 йилнинг октябрь ойида ЎзФА залида А. Фитрат юбилейи кечасини ўтказиш;

— Тошкентда А. Фитрат ижодига бағишланган илмий конференция ўтказиш;

— А. Фитратнинг 6 жилдли асарлар тўпламини 1996-1998 йиллар давомида нашрга тайёрлаш;

— А. Фитрат ҳаёти ва ижоди бўйича кенг қамровли тадқиқотлар яратиш топширилсин.

3. Ўзбекистон Республикаси Давлат матбуот қўмитаси А. Фитратнинг 6 жилдли асарларини, у ҳақдаги хотиралар тўплами, рисолалар, плакатларни белгиланган муддатларда нашр этишни режалаштирсин.

4. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгашига, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликларига А. Фитрат юбилейини кенг нишонлаш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқиб, амалга ошириш топширилсин.

5. Ўзбекистон Республикаси Маданият ишлари вазирлиги ва Бухоро вилояти ҳокимлиги маблағлари ҳисобига, тегишли идоралар ва ижодий уюшмалар билан биргаликда Бухоро шаҳрида А. Фитрат боғини яратиш, у ерда адибга ёдгорлик ўрнатиш ҳамда адиб яшаган ҳовлида унинг уй-музейини ташкил этиш топширилсин.

6. Ўзбекистон Республикаси Алоқа вазирлиги, Марказий банк ҳузуридаги махсус ишлаб чиқариш корхонаси ва «Шарқ» концерни билан биргаликда А. Фитрат сиймоси акс эттирилган почта маркалари, конвертлар ва откриткалар чиқарсин.

7. Ўзбекистон Давлат кинокомпанияси А. Фитрат ҳаёти ва ижоди ҳақида ҳужжатли фильм яратсин.

8. Ўзбекистон Давлат телерадиоэшиттириш компанияси ва бошқа оммавий ахборот воситаларига А. Фитратнинг ўзбек халқи маданияти ривожига қўшган ҳиссаси аҳамиятини кенг ёритиш, унинг ҳаёти ва фаолияти ҳақида туркум кўрсатувлар, эшиттиришлар ва мақолалар тайёрлаш ҳамда адиб асарлари асосида теле ва видеофильмлар яратиш топширилсин.

9. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги А. Фитрат юбилейини ўтказиш харажатларининг республика бюджетидан қопланишини назарда тутсин.

10. Ушбу қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Вазирлар Маҳкамасининг Ижтимоий масалалар ва маданият, Таълим ва фан бўлимларига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1996 йил 22 февраль.

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг Қарори

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ТИББИЙ-ИЖТИМОИЙ ПАТРОНАЖ ТИЗИМИНИ ТАШКИЛ ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1993 йил 3 декабрдаги 589-сон қарори билан тасдиқланган ёш авлодни соғломлаштириш дастурига мувофиқ Вазирлар Маҳкамаси қарор қилади:

1. Ўзбекистон Республикасида тиббий-ижтимоий патронаж тизими тўғрисидаги Низом тасдиқлансин.

2. «Соғлом авлод учун» ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро хайрия жамғармасининг Қорақалпоғистон Республикасида, ҳар бир вилоятда ва Тошкент шаҳрида кўчма тиббий-ижтимоий ёрдамни ташкил этиш учун жамғарма маблағлари ҳисобидан «Соғлом авлод учун» жамғармасининг ҳудудий бўлимларига ҳамда тиббий-ижтимоий марказига 15 та ихтисослаштирилган автоамбуланслар ажратиш тўғрисидаги таклифи қабул қилинсин:

3. Соғлиқни сақлаш вазирлиги, Ижтимоий таъминот вазирлиги ва «Соғлом авлод учун» жамғармаси тиббий-ижтимоий ёрдам кўчма бригадаларини юқори малакали мутахассислар билан таъминлансинлар.

4. Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари тиббий-ижтимоий патронаж бўйича давлат ва жамоат тузилмалари фаолиятини мувофиқлаштириш ва кучайтириш учун жойларда Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши Раисининг ўринбосари, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимларининг ўринбосарлари раислигида комиссиялар тузсинлар.

5. Ўзбекистон Республикаси Молия вазирлиги, Қорақалпоғистон Республикаси Вазирлар Кенгаши, вилоятлар ва Тошкент шаҳар ҳокимликлари «Соғлом авлод учун» ҳукуматга қарашли бўлмаган халқаро хайрия жамғармасига республика бюджетидан ҳамда жамғарманинг ҳудудий бўлимларига маҳаллий бюджет ҳисобидан автоамбулансларга хизмат кўрсатиш ва уларни ишлатиш, тиббий-ижтимоий ёрдам кўчма бригадалари ходимларини таъминлаш, Ўзбекистон Республикасида тиббий-ижтимоий патронаж тизимини янада ривожлантириш учун зарур бўлган маблағларнинг ҳар йили ажратилишини назарда тутсинлар.

6. Ўзбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирлиги ҳамда Олий ва ўрта махсус таълим вазирлиги Ижтимоий таъминот вазирлиги, «Соғлом авлод учун» жамғармаси билан биргаликда тиббий-ижтимоий патронаж ходимларини тайёрлашни ташкил этсинлар.

7. Ўзбекистон Республикаси Меҳнат вазирлиги бир ой муддатда ишчилар касблари ва хизматчилар лавозимлари республика классификаторига янги «Тиббий-ижтимоий ходим» ихтисосини белгиланган тартибда киритсин.

8. Мазкур қарорнинг бажарилишини назорат қилиш Бош вазир ўринбосари С. Саидқосимов зиммасига юклансин.

Вазирлар Маҳкамасининг Раиси И. КАРИМОВ

Тошкент шаҳри,
1996 йил 22 февраль.

ЖУРНАЛИСТЛАР БИЛАН МУЛОҚОТ

Республика Президенти девони ахборот марказида Ўзбекистон Халқ банки раҳбарларининг иқтисодий мавзуда қалам тебратувчи журналистлар билан мулоқоти бўлди. Халқ банки бошқаруви раиси Н. Муҳиддинов мазкур банкнинг фаолияти ва унинг ишини янада такомиллаштириш режалари ҳақида сўзлаб берди.

Ўзбекистон Президентининг «Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида»ги Фармони ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг ана шу Фармонни ижро этиш ҳақидаги қарорини бажаришда Халқ банки муассасалари ходимлари фаол иштирок этмокда. Шу боис журналистларнинг бу борада амалга оширилаётган тадбирларга қизиқиши катта бўлгани табиий. Банк раҳбарлари ана шу ва бошқа саволларга жавоб қайтарди.

(ЎзА).

САМИМИЙ МАКТУБ

БИСМИЛЛАҲИР РАҲМОНИР РАҲИМ

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИ ИСЛОМ КАРИМОВ ЖАНОБИ ОЛИЙЛАРИГА

Ассалому алайкум ва раҳматуллоҳи ва баракатуҳу

Ташқи ишлар вазирингиз жаноб Абдулазиз Комиловнинг Саудия Арабистони Подшоҳлигига ташрифи чоғида Сиз жаноби олийларининг мактубингизни олдим. Сиз жаноби олийларига мактубда билдирилган дўстона ҳис-туйғулар учун миннатдорлик изҳор этаман. Усмон Қуръони нусхасидан иборат бўлган бебаҳо совғангиз билан фахрланаман ва совға учун ўз миннатдорлигимни билдираман.

Ташқи ишлар вазирингизнинг Саудия Арабистони Подшоҳлигига ташрифига икки томонлама муносабатларимизда самарали босқични бошловчи ижобий қадам сифатида қараймиз. Мазкур ташриф қардош мамлакатларимиз ўртасидаги бирродарлик алоқаларини мустаҳкамлаш ва ўзаро ҳамкорликни ривожлантиришга ҳисса қўшишга ишонамиз. Сўзимнинг ниҳоясида Сиз жаноби олийларига яна бир бор ўз миннатдорлигимни изҳор этиб, Сизга мустаҳкам сиҳат-саломатлик ва бахт-саодат, қардош Ўзбекистон халқига тараққиёт ва фаровонлик тилайман.

Оллоҳ Сизни ўз паноҳига олсин

Фаҳд бин Абдул Азиз ол САУД,
Саудия Арабистони Подшоҳи,
икки муқаддас ҳарам ходими.
Абдуллоҳ бин Абдул Азиз ол САУД,
Саудия Арабистони
подшоҳлиги валиаҳд шаҳзодаси.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ВАЗИРЛАР МАҲКАМАСИ ҲУЗУРИДАГИ АДАБИЁТ, САНЪАТ ВА МЕЪМОРЧИЛИК СОҲАСИДА ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ДАВЛАТ МУКОФОТЛАРИ ҚЎМИТАСИДАН

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги адабиёт, санъат ва меъморчилик соҳасида Ўзбекистон Республикаси Давлат мукофотлари қўмитаси 1996 йилги Алишер Навоий номидаги Ўзбекистон Давлат мукофотига асарларни тақдим этиш муддати 1996 йилнинг 1 мартидан 1 июлигача белгиланганлигини маълум қилади.

Мукофотга сазовор бўлган муаллифлар ва асарлар номи Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг 5 йиллиги тантаналари арафасида эълон қилинади.

Асарларни тақдим этиш ва уларга ҳужжат тайёрлаш билан боғлиқ барча масалалар бўйича маълумот олиш учун қуйидаги манзилга мурожаат қилиш мумкин:

700000, Тошкент шаҳри.
Абдулла Тўқай кўчаси, 1-уй.
Адабиёт, санъат ва
меъморчилик соҳасида
Ўзбекистон Республикаси
Давлат мукофотлари
Қўмитаси.
Телефон: (3712) 34-83-54.

ВАЛЮТА БИРЖАСИДА

Ўзбекистон Республикаси Валюта биржасида 1996 йил 23 февралда бўлиб ўтган савдода Ўзбекистон Республикасининг хорижий валютада операцияларни амалга ошириш ҳуқуқига эга бўлган банклари иштирок этди.

Сотув ҳажми 14,37 миллион АҚШ долларини ташкил этди. Бир АҚШ долларининг қиймати — 36,90 сўм даражасида қайд этилди.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1996 йил 24 февралдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун хорижий валюталарнинг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:*)

1 Австралия доллари	*27,85*	*1 Норвегия кронаси*	*5,84*
1 Австрия шиллинги	*3,63*	*1 Польша злотийси*	*14,44*
1 Англия фунт стерлинги	*56,97*	*10 Португалия эскудоси*	*2,45*
10 Бельгия франки	*12,39*	*1 Сингапур доллари*	*26,23*
1 Голландия гульдени	*22,77*	*1000 Туркия лираси*	*0,57*
10 Греция драхми	*1,54*	*1 Финляндия маркаси*	*8,20*
1 Дания кронаси	*6,59*	*1 Франция франки*	*7,42*
1 БАА дирҳами	*10,05*	*1 Швеция кронаси*	*5,49*
1 АҚШ доллари	*36,90*	*1 Швейцария франки*	*31,32*
1 Миср фунти	*10,87*	*1 ЭКЮ*	*46,73*
1 Ирландия фунти	*58,60*	*10 Жанубий Корея воии*	*0,47*
1 Исландия кронаси	*0,56*	*10 Япония иенаси*	*3, 52*
10 Испания песети	*3,03*	*1000 Россия рубли*	*7,71*
100 Италия лираси	*2,36*	*1000 Украина карбованеци*	*0,20*
1 Канада доллари	*26,84*	*1000 Беларусь рубли*	*3,21*
10 Хитой юани	*0,44*	*1 Молдова лейи*	*8,10*
1 Кувайт динори	*123,62*	*1 Эстония кронаси*	*3,18*
100 Ливан фунти	*2,32*	*1 Латвия лати*	*68,08*
1 Малайзия ринггити	*14,45*	*1 Литва лити*	*9,23*
1 Германия маркаси	*25,50*	*1 Қозоғистон тенгеси*	*0,57*

***) — Валюта қийматини белгилаш чоғида Ўзбекистон Республикаси Марказий банки мазкур валюталарни ушбу қийматда сотиш ёки сотиб олиш мажбуриятини олмаган.**

Ваколатли банклар эркин муомаладаги нақд валютани айирбошлаш шохобчалари орқали сотишда уларнинг сотиш ва харид қилиш қийматини талаб ва таклифдан келиб чиққан ҳолда мустақил равишда белгилайдилар. Валютани аҳолидан сотиб олишда воситачилик ҳақи олинмайди.

• Мухбиримиз бонг урадн

Мирзаобод тумани пахтакорлари ўтган йили режани бажаролмай, доғда қолдилар. Ерни тайёрлаш, чигит экиш, ниҳоллар парвариши, йиғим-терим давридаги сусткашлик, техника ва ишчи кучидан унумли фойдаланмаслик шундай нохуш ҳолга сабаб бўлди.

КИМНИ АЛДАЯПСИЗ?!...

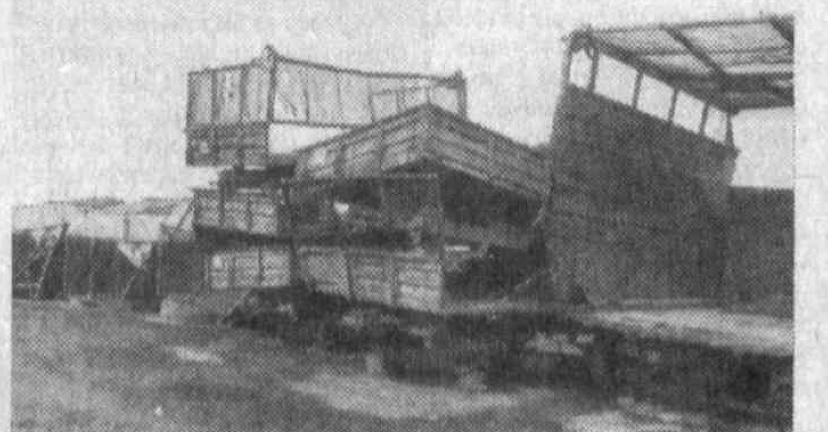

Ўз қадрини билган деҳқон, у хоҳ раҳбар, хоҳ механизатор бўлсин, йўл қўйилган камчиликларни танқидий таҳлил қилиб, улардан тўғри хулоса чиқариб олади. Халқимиз қиш фаслини бежиз иш фасли, демаган. Ҳадемай, ҳут ойи тугаб, ҳамал бошланади. Эшик ортидан кўклам нафаси келиб турибди. Худди мана шу дамда хўжаликлар кўкламги экин-тикин ишларига барча техникани шайлаб қўйиши керак.

Хўш, Мирзаобод туманида бу масала қандай ҳал этилаяпти?

Туман давлат техника назорати бўлимининг катта нозири Аҳмад Султонов қўлимизга тутқазган маълумотномада хўжаликлардаги мавжуд 69 та сеялканинг 59 таси, 164 та ҳайдов тракторининг 121 таси кўкламга тахт, деб кўрсатилган. Маълумотномада шунингдек, дон экадиган, уғит сочадиган механизмларнинг ҳам шайлиги қайд этилган.

Турғун Аҳмедов номли жамоа хўжалиги марказий таъмирлаш устахонасида ҳақиқий аҳвол туманга берилган маълумотномадан кескин фарқ қилишининг гувоҳи бўлдик. 4 та сеялка, 7 та ишлов тракторининг ҳали биронтаси ҳам далага чиқишга ҳозирланмаган. Каток, втулка каби эҳтиёт қисмлар етишмаганлигидан таъмирчилар енгил-елпи ишлар билан машғул. Марказий устахонада шароит йўқлиги учун таъмирлаш ишлари дон ёйиладиган омборхонада ўтказилаяпти. Хўжаликнинг устахонасига қадам босиб бўлмайди. Усталар тиззага қадар лойга беланиб ишлаш, совуқда гайка бурашга мажбур бўлишаяпти. Миллион-миллион сўм турадиган ўнлаб техника турлари устахонанинг турли бурчакларида сочилиб ётибди. Терим машиналари даладан қандай олиб келинган бўлса, ўша ҳолда. Хўжалик бош муҳандиси Ғанижон Абдуллаев ва раис муовини Шерқул Имомовлардан туманга нотўғри маълумот беришга нима мажбур қилди, деб сўраганимизда тайинли жавоб ололмадик. Уларнинг таъкидлашича, ҳайдов тракторининг бир дона балони бугунги нарх билан 28 минг сўм турар экан. Устахонада эса ўнлаб балонлар лой ва сувга қоришиб ётибди.

Беруний номли ширкатлар уюшмасидаги 9 та сеялканинг 6 таси, 22 та ҳайдов тракторининг барчаси таъмирланди, дейилганлиги ҳам нотўғри бўлиб чиқди. Уюшманинг ўз устахонаси, тажрибали механизаторлари йўқлигиданми ёки бошқа сабаблар борми, ҳар қалай, берунийликлар сеялка ва таркторларни туман марказида таъмирлашаяпти. Бу ерда бўлганимизда атиги 3 та сеялканинг у ер-бу ери мойлаб қўйилганини кўрдик.

Шу ўринда ҳақли савол туғилади. Туман техника таъмирлаш идораси устахонаси билан уюшма оралиғи 15 чақиримга яқин. Шу жойга техникани ташлаб келиш, созлаш, механизаторларни жўнатиш, уларга алоҳида транспорт ажратиш, иссиқ овқат ташкил этиш қанча-дан-қанча маблағ талаб этади. Наҳотки, шу харажатлар эвазига хўжаликдаги устахонанинг у ёқ-бу ёғини тузатиб, саҳнини бетонлаб, таъмирлашни ўша жойда ўтказишнинг иложи йўқ? Уловидан тушови қиммат, деб шуни айтсалар керакда.

«Москва» ширкатлар уюшмасининг бош муҳандиси Фирдавс Умаров хўжаликда қанча сеялка ва қанча ҳайдов трактори борлигини аниқ айтиб беролмади. Марказий таъмирлаш устахонасининг мудири Хўроз Шойзоқов «Шунга ҳам ўйланиб ўтирасизми, ҳаммаси тайёр, деб юбораверинг», деди суҳбатга қўшилиб.

— Ҳар ҳолда ремонтдан чиққан техниканинг сонини айтганларинг маъқул-да, — дедик биз.

— Э, акалар, ҳали ҳам бизда унча-мунча ишлар қилинган, бошқа хўжаликларни кўринглар... Кўкламга ҳали узоқ, барига улгурамиз...

Ана холос! Устахона мудири шундай кайфият билан юргач, бошқалардан хафа бўлишга на ҳожат! Фирдавс Умаров эҳтиёт қисмлар йўқлиги учун механизаторлар устахонага келмаётганлигини айтди. Хўш, нима учун эҳтиёт қисмлар етишмайди? Сабаби — хўжаликлар ҳисобида маблағ йўқ. Турғун Аҳмедов номли жамоа хўжалигидан ташқари барча хўжаликлар қулоғигача қарзга ботиб қолган. Бозор иқтисодиёти шароитида хўжалик ҳисобида пул бўлмагач, иш юритиш қийин кечади-да. Буни ҳаммамиз биламиз. Базалар эҳтиёт қисмларини хўжалик раҳбарларининг чиройли табассуми учун беришмайди. Аммо вақт деган, фурсат деган бир ҳакам бор. Ана шунинг ҳукмига қарши борган одамлар ҳамиша доғда қоладилар. Қаловини топиб қор ёқиш керак. Тегишли идоралар билан келишиб, маблағ топиш, муддат сўраш, мол айрибошлаш ҳисобига иш юритишга тўғри келади.

Тумандаги «Деҳқонобод» ширкатлар уюшмасида бўлганимизда дилимиз ёришиб кетди. Уюшманинг барча сеялка, ҳайдов, ишлов, ўғит сочадиган трактор ва механизмлари мавсумга пухта ҳозирлаб қўйилган. Бош муҳандис Нуриддин Эшонқулов ва устахона мудири Эшқул Омонёровалар билан суҳбатлашганимизда шу нарсага амин бўлдикки, уюшмада биронтаям болт, гайка, темир-терсак ташлаб юборилмас экан. Бу ерда янгини авайлаб, эскини таъмирлаб ишлатиш одат тусига кириб қолган. Улар бу йил биронтаям эҳтиёт қисм сотиб олмай, таъмирлашни тугаллаш арафасида туришибди. Устахонада слесарь ва механизаторлар учун иссиқ овқат ва чой ҳозирланади. Шароит яхши бўлгач, ҳеч ким меҳнатдан юз ўгирмайди.

Туманнинг қатор хўжаликларида кўкламги дала ишларига тараддуд суст бораётганлигининг гувоҳи бўлдик. Жойларда механизаторлар, оддий деҳқонлар туман агрохизмат уюшмаси раиси Убайдулло Муродов ва бош муҳандис Акром Қораевларга кўплаб эътирозлар билдиришди. Бу ўртоқлар хўжаликлардаги мавжуд ҳолатни таҳлил қилиш, тадбирлар белгилаш, муаммолар ечимини топиш борасида ҳали бир тўхтамга келмаган кўринишади.

«Вақтинг кетди, нақдинг кетди» деган нақл бор. Ҳали фурсат кўп, техника таъмирига бемалол улгурамиз, дея дўппини қийшиқ кийиб юрган раҳбарлар янглишадилар. Алоқсиз «эрта»лар, бесаноқ ваъдалар кузга бориб худди ўтган йиллагидек, уларни бош эгиб, ер чизиб қолишга мажбур қилади. Шунинг учун обрў борида этакни ёпиб, дала ишлари бошланмасидан техника таъмирини тугаллашни ўйлаб кўрмоқ шарт.

Эртанги фаровонлик далалардаги мўл-кўл ҳосилга боғлиқ, мўл-кўл ҳосил эса қуруқ ваъдани эмас, амалий ва фидокорона меҳнатни талаб этади.

А. ХОНИМҚУЛОВ,
«Халқ сўзи» мухбири. Сирдарё вилояти.
Б. Тўраев олган суратлар.

• *Долзарб мавзу*

ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИДА ШАРТНОМАВИЙ МУНОСАБАТЛАР

Ўзбекистон Республикаси мустақилликни қўлга киритганидан сўнг, амалга оширилаётган туб ислоҳотлар бозор муносабатлари билан узвий боғлиқдир. Чунки собиқ иттифоқ даврида маъмурий-буйруқбозлик тизими устун бўлиб, республикамиз марказдан белгиланган режа ва дастурлар асосида иш кўрар эди.

Бозор ислоҳотларининг моҳияти республикамизнинг иқтисодий қудратини ошириш, халқ фаровонлигини юксалтириш, давлат суверенитетини мустаҳкамлаш, демократик ҳуқуқий давлатни қарор топтириш, фуқаролик жамиятини қуришдан иборатдир.

Мамлакатимизда бозор иқтисодиётини шакллантиришда қишлоқ хўжалиги муҳим рол ўйнайди. У республика ишлаб чиқаришининг асосий манбаи ҳисобланади. Шунинг учун Президентимиз И. Каримов Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлисининг IV-сессиясида айтганидек: «Қишлоқда туб ислоҳотлар ўтказиш, қишлоқ хўжалигини тараққий қилдириш, қишлоқ хўжалигида ишлаб чиқариш самарадорлигини ошириш Ўзбекистон иқтисодиётини ривожлантиришнинг асосий омили ва манбаи...» ҳисобланади.

Ҳақиқатда ҳам қишлоқ хўжалиги республикамизда энг устивор соҳа, асосий ҳал қилувчи тармоқ ҳисобланади. Ҳозирги кунда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида қатнашаётганлар сони қарийб 4 миллионга яқин кишини ташкил этади. Лекин бу ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар билан ишлаб чиқарувчилар ўртасида номутаносибликни юзага келтирмоқда.

Бизга маълумки ривожланган хорижий мамлакатларда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришида ишловчилар сони бутун ишлаб чиқаришда иштирок этувчиларнинг 4-5 фоизига яқин қисмини ташкил этади. Бизда эса бу кўрсаткич 50 фоизга яқиндир.

Шунинг учун қишлоқ хўжалигида амалга оширилаётган ислоҳотлар ушбу масалаларни ҳал этишга қаратилиши лозим. Бунда ишловчилар сонини қарийиб 2-3 бабарбарга қисқартириш лозим.

Буни амалга ошириш учун: **биринчидан**, қишлоқда хўжалик юритишнинг янги шаклларини вужудга келтириш ва ривожлантириш; **иккинчидан,** қишлоқда қишлоқ хўжалик хом ашёсини қайта ишловчи корхоналарни ташкил этиш, ихчам саноат корхоналари ва цехларини вужудга келтириш; **учинчидан**, қишлоқ аҳолисининг мулкка ва меҳнатга муносабатини ўзгартириш, улар онгида хўжайинлик туйғусини шакллантириш; тўртинчидан, халқ хўжалигининг хизмат кўрсатиш тармоғини шакллантириш, қишлоқ аҳолисини унга жалб этиш, у билан шуғулланишнинг ҳуқуқий тартибини ва механизимини соддалаштириш зарур.

Ўзбекистон Республикаси бозор иқтисодиётига ўтишда ўзига хос йўлни танлади. Президентимиз белгилаб берган бешта тамойил асосида босқичма-босқич иқтисодий ислоҳотлар амалга оширилмоқда. Ушбу жараёнда қишлоқ хўжалиги билан боғлиқ бир қанча қонунлар ва норматив ҳужжатлар қабул қилинди.

Хўжаликларнинг, тадбиркорларнинг эркинлиги бевосита асосий қонунимиз — Конституцияда ҳам мустаҳкамланган.

Қишлоқ хўжалиги корхоналари билан боғлиқ муносабатларни тартибга солувчи мулкчилик, корхоналар, тадбиркорлик, ер, ижара, кооперация, деҳқон хўжалиги, сув ва сувдан фойдаланиш ва бошқа қонунлар қабул қилиниб, ҳозирги кунда амалдадир.

Қишлоқ хўжалигида хўжалик юритишнинг янги шаклларини, жамоа, деҳқон, фермер хўжаликларини, ширкат, оилавий пудрат тизимини бунёд этиш ва уларни такомиллаштиришдан иборат. Бунда деҳқонлар ўзларини ишлаётган ернинг, етиштиририлаётган маҳсулотнинг тўла хўжайини, деб ҳис этиши лозим.

Хўжаликлардаги ортиқча ерларни деҳқон (фермер) хўжаликлари ташкил этишга, уларга мерос қилиб қолдириш учун участка майдонлари беришга қаратиш керак.

Янги ташкил топган хўжаликларга маҳаллий давлат органлари ва хўжалик раҳбарлари ижтимоий-иқтисодий ёрдамлар кўрсатиши, уларнинг шаклланишига имконият яратиб бериш зарур.

Қишлоқда амалга оширилаётган бу ислоҳотлар мамлакат аҳолисини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш муаммосини ҳал этишга қаратилгандир.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини кўп миқдорда ва сифатли ишлаб чиқариш учун қишлоқ аҳолисининг турмуш шароитини тубдан яхшилаш зарур. Бунинг учун қишлоқда аҳолига хизмат кўрсатувчи корхоналарни ташкил этиш ва уларнинг хизматини яхшилаш лозим. Уларни тоза ичимлик суви, табиий газ билан таъминлаш, ҳаммомлар, сартарошхона, ҳар хил устахоналар, суратхона ва бошқалар қуриш ва улар хизматини ташкил этиш зарур.

Қишлоқларнинг ўзида деҳқон бозорларини буёнд этиш керак. Чунки, бунда деҳқонлар маҳсулоти учун харидор қидириб юрмасдан, харидорларнинг ўзлари деҳқон маҳсулотини шу бозордан сотиб олсин.

Ҳозирги кунда деҳқонлар ҳам маҳсулот етиштиради ҳам уни сотиш билан овора бўлмоқдалар.

Деҳқонларнинг манфаатдорлигини ошириш, йилдан йилга яхшиланиб бормоқда. Мустақилликнинг дастлабки йилларида деҳқон етиштирган маҳсулотнинг деярли ҳаммаси давлат буюртмасига асосан харид қилинган бўлса, 1995 йилда у 60-70 фоизни ташкил этди.

Бу йил эса Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1996 йил 25 январдаги «1996 йилда пахта етиштириш ҳажмлари тўғрисида»ги ва «1996 йилда бошоқли экинлар дони етиштириш ва харид қилиш ҳажмлари тўғрисида»ги қарорларига асосан пахта толаси учун давлат буюртмаси 50 фоизни, дон маҳсулотлари учун ҳам 50 фоиз даражасида қилиб белгиланди.

Қарорга мувофиқ давлат буюртмасининг тасдиқланган ҳажмидан ортиқча пахта толаси пахта тайёрлаш топшириқлари, режаси бажарилган тақдирдагина хўжаликлар ихтиёрида қолади ва улар томонидан эркин нархларда сотилади. Бу норманинг аҳамияти шундаки, унда, **биринчидан,** хўжаликларга ихтиёрийлик асосида муайян етиштирилган маҳсулотни эркин нархларда ўз манфаатларини кўзлаб сотишни назарда тутса; **иккинчидан,** хўжаликларга белгиланган топшириқларни лозим даражада бажариш мажбуриятини юклаб, уларнинг шартнома шартларини ўз вақтида бажариш мажбуриятини, маъсулиятини белгилаб беради.

Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида хўжалик муносабатларида хўжалик субъектларининг мустақиллиги, эркинлигини таъминлаш энг муҳим омил бўлиб ҳисобланади. Шунинг учун ҳам давлат хўжаликларининг ички фаолиятига мутлақо аралашмаслиги, у фақат хўжаликларнинг ривожланиши учун шароитлар яратиб бериши ва мавжуд муаммоларни ҳал этишга ёрдам бериши мумкин.

Бундан кўриниб турганидек кейинги йилларда давлат хўжаликлар билан бўладиган муносабатларда асосан тенг ҳуқуқий субъект сифатида иштирок этмоқда ва хўжаликлар билан ўзаро келишув асосида ўзининг органлари орқали буюртма асосида қишлоқ хўжалик маҳсулотларини етказиб бериш (контрактация) ва маҳсулот етказиб бериш (поставка) шартномаларини тузмоқда. Бу буюртмалар ҳозирги ўтиш давридаги иқтисодий қийинчиликлар ҳисобга олинган ҳолда маълум фоизда белгиланган.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари аҳолининг эҳтиёжини қондириш учун мўлжалланганлигини, унинг ишлаб чиқариш аҳамиятининг ошганлигини ва ишлаб чиқарувчининг манфаатдорлигини таъминлаш мақсадида унинг харид нархини ошириш кўзда тутилгандир. Қарорда пахта хомашёси учун харид нархлари пахта толасининг ўртача жаҳон бозори нархларининг 70 фоизи ва бошоқли экинлар дони учун харид нархлари ўртача жаҳон нархларининг 60 фоизи миқдоридан келиб чиққан ҳолда белгиланиши назарда тутилди. Бу собиқ иттифоқ ва республикамизда шу кунгача бўлган қишлоқ хўжалиги маҳсулотларига тўланган нархдан анча юқоридир ҳамда бозор иқтисодиёти шароитида пулнинг қадрсизланишини ҳисобга олган ҳолда белгиланган.

Яқинда бўлиб ўтган Вазирлар Маҳкамасидаги йиғилишда 1996 йилда қишлоқ хўжалигида етиштириладиган маҳсулотларни харид қилиш юзасидан хўжаликлар билан «Ўздавпахтасаноатсотиш» уюшмаси ва «Ўздонмаҳсулот» давлат корпорацияси ўртасида шартномалар тузишни таъминлаш 1996 йил 10 февралгача амалга оширилиши зарурлиги таъкидланди.

Қишлоқ хўжалиги корхоналарида шартнома тузиш бўйича бир қанча камчиликлар ва тушунмовчиликлар мавжуд.

Шартнома ўзи нима? У қандай қонун ҳужжати билан тартибга солинади? Бизга маълумки, яқинда бўлиб ўтган Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлис сессиясида қабул қилинган Фуқаролик Кодексининг биринчи қисмида «шартнома -бу икки ёки бир неча шахснинг фуқаролик ҳуқуқлари ва бурчларини вужудга келтириш, ўзгартириш ёки бекор қилиш ҳақидаги келишувидир» (353-модда) — деб белгиланган. Бу таърифга кўра шартнома иштирокчилари ўзаро келишувга асосланиши зарур. Тарафлар ўзаро тенглик тамойилига бўйсунадилар, шунинг учун шартнома тузишда фуқаролар, юридик шахслар ва давлат эркин ҳаракат қилиб, фуқаролик ҳуқуқий муносабатнинг иштирокчилари бўладилар. Шартнома тарафларига бирор-бир ташқи тазйиқ бўлиши мумкин эмас, улар эркиндир.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилиш юзасидан шартномалар тузиш тартибини Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 29 августдаги 438-сон қарори билан тасдиқланган «Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари контрактация шартномаларини тузиш ва бажариш тартиби тўғрисида Низом»га асосан белгиланади.

Контрактация шартномаларини тузиш ва бажаришда томонлар, Ўзбекистон Республикаси қонунларига, юқорида кўрсатилган Низомга, шартнома шартларига ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилиш тўғрисидаги бошқа ҳуқуқий ҳужжатларга амал қиладилар.

Шартномани тузиш бевосита хўжаликларда амалга оширилади, тайёрловчи ташкилотлар хўжаликларга ўз вакилларини юборишлари шарт.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилиш тўғрисидаги шартномалар бир йилдан беш йилгача муддатда тузилиши мумкин.

Тайёрловчи ташкилот хўжаликларга, агар улар рози бўлсалар, шартнома лойиҳаларини почта орқали юбориши мумкин.

Агар хўжалик шартнома лойиҳаси юасидан эътирозлари бўлса, уни икки нусхада ёзиб тайёрловчига шартнома билан бирга юборади. Келишмовчилик юзасидан низо чиқса, хўжалик судига мурожаат қилинади.

Шартнома уч нусхада тузилади ва имзоланади. Хўжалик шартномани уч кун мобайнида маҳсулот тайёрлаш ва унинг сифати бўйича давлат инспекциясига рўйхатдан ўтказиш учун тақдим этади.

Шартномани бир томонлама рад этишга ва шартларни ўзгартиришга йўл қўйилмайди.

Шартномада маҳсулотнинг номи, ассортименти, миқдори, сифати, нархи, шартноманинг умумий суммаси, етказиб бериш тартиби ва шартлари, маҳсулотни топшириш-қабул қилиш пунктлари ва даврлари, маҳсулотни тошиб кетилиши, идишга, маркировка қилишга, ўраш-жойлашга қўйиладиган талаблар, тайёрловчининг маҳсулотни қабул қилиши, нархларини тўлаш тартиби, ҳисоб-китоб тартиби, маҳсулотларни етказиб беришда ўзаро ҳамкорлик ва бошқалар кўрсатилади. Бундан ташқари шартнома мажбуриятларини бажармаганлик учун мулкий жавобгарлик масаласи ҳам назарда тутилади.

Барча қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини шартномада белгиланган ассортимент ва турларда, муддатларда топширилмаган махсулот қийматининг 25 фоизи миқдорида жарима тўлайди ҳамда зарарнинг маҳсулот етказиб берилмаганлиги туфайли юзага келган, жарима билан қопланмаган қисмини ҳам тўлайди.

Маҳсулотлар қабул қилинмаганда тайёрловчи қабул қилинмаган маҳсулот қийматининг 4 фоизи миқдорида жарима тўлайди, тез бузиладиган маҳсулот бўйича — унинг тўлиқ қийматини тўлайди ҳамда зарарнинг жарима билан қопланмаган қисми ҳам тўланади.

Контрактация шартномасига кўра топширилган қишлоқ хўжалиги маҳсулоти учун ҳақ тўлашдан асоссиз бош тортилганда тайёрловчи хўжаликка тўланмаган суммани, ўзи тўлашдан бош тортган сумманинг 5 фоизи миқдордаги жаримани тўлайди. Тайёрловчи жаримадан ташқари хўжаликка муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун тўланмаган сумманинг бир фоизи миқдорида пеня тўлайди.

Ушбу муносабатларни тартибга солишга қаратилган Ўзбекистон Республикаси Президентининг «Тўлов низомини ва ўзаро ҳисоб-китоблар тизимини мустаҳкамлаш чора-талбирлари тўғрисида»ги 1996 йил 24 январдаги Фармони муҳим роль ўйнайди. Унга кўра маҳсулот етказиб беришда хўжаликларга харид қилувчилар кафолатли тўловларни жорий этиш, тижорат банкларининг раҳбарлари ушбу ҳолатлар бўйича корхона ва ташкилот раҳбарлари билан биргаликла шахсан жавобгарлиги белгиланди.

Бу фармон қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етказиб бериш ва унинг учун тўланиши лозим бўлган ҳисоб-китобларни ўз вақтида амалга оширишни таъминлашга қаратилгандир ҳамда шартноманинг бажарилишини таъминлайди.

Жаримани тўлаш томонларни шартнома бўйича мажбуриятларни бажаришдан озод қилмайди.

Контрактация шартномасини тузиш муддати ўтказиб юборганлик ёки асоссиз бўйин товланган учун томонлар муддати ўтказиб юборилган ҳар бир кун учун энг кам ойлик иш ҳақининг 10 фоизи миқдорида, аммо энг кам ойлик иш ҳақининг 3 барабаридан ортиқ бўлмаган миқдорда жарима тўлайди.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилиш бўйича шартномалар тузишда уларда кўрсатилиши лозим бўлган шартларга эътибор бериш зарур. Шартнома шартлари тўлиқ кўрсатилганда у бўйича келиб чиқадиган низоларни тўғри ва қонуний ҳал этишга олиб келади.

Бундан ташқари шартномада у бўйича келиб чиқиши мумкин бўлган низоларни кўриш жойи ва тартиби ҳам белгиланиши зарур. Агар бу шарт берилмаса, низо Ўзбекистон Республикаси Олий Хўжалик Суди ва унинг вилоят хўжалик судларида кўриб чиқилади.

Бозор иқтисодиёти шаклланиши жараёнида қишлоқ хўжалиги маҳсулотларига бўлган эҳтиёж янада ортди. Уни етиштириш ва сотиш-харид қилиш муаммолари секин-аста ҳал қилинмоқда. Лекин бу маҳсулотларни етиштирувчи шахсларга, деҳқонларга эътибор қандай? Республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотлар айнан шу масалага қаратилмоқда. Шунинг учун ҳукуматимиз томонидан қишлоқ аҳолисини ижтимоий-иқтисодий ва маданий аҳволини яхшилаш учун тегишли қарорлар ва фармойишлар қабул қилинмоқда.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини етиштириш маълум даврни талаб қилади, шунинг билан бирга маҳсулотни сотиш учун бирқанча вақт сарф қилинади. Бу маҳсулотни етиштиришда ўзига хос қийинчилик ва синовлардан, яъни табиий шароит ва иқлимнинг таъсирларидан ўтиш зарур.

Шунинг учун Вазирлар Маҳкамаси қабул қилган қарорларнинг 3-бандида хўжаликларга пахта учун харид нахларининг камида 25 фоизи миқдорида, бошоқли экинлар дони учун харид нархларининг камида 40 фоизи миқдорида аванс тўланиши шартлиги белгиланди.

Бу норма қишлоқ аҳолисини моддий таъминотини яхшилашга, қишлоқ хўжалиги маҳсулотини етиштириш учун шароитлар яратиб беришга кўмаклашишга қаратилгандир.

Хулоса қилиб шуни айтиш лозимки, қишлоқ хўжалиги маҳсулотларини харид қилишнинг шартномавий тизимини фуқаролик ҳуқуқий ва хўжалик ҳуқуқий тартибга солиш учун амалдаги қонунларга, контрактация шартномаси ва шартларига ва бошқа норматив ҳужжатларга тўлиқ амал қилиш ва уларни чуқур ҳуқуқий жиҳатидан ўрганиш лозим.

Худойқул АЗИЗОВ,
юридик фанлари номзоди, Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси ўқитувчиси.

ОЛАМДА НИМА ГАП?

БЕЗОВТАЛИК

Буюк Британия пойтахтидаги кўчаларнинг бирида йўловчи автобуси ичида бомба портлади.

Натижада уч нафар киши ҳаётдан кўз юмди, кўплаб кишилар яраланди. Мазкур террор ҳаракати учун жавобгарликни ҳозирча ҳеч қайси қўпорувчилик ташкилоти ўз зиммасига олмади. Бу кейинги ўн кун давомида Лондондаги иккинчи портлашдир.

ФУРСАТ ЕТДИ ДЕЙИШАЯПТИ

Марказий ва Шарқий Европа мамлакатлари 1998 йилдан бошлаб НАТОга қабул қилинадилар.

Шимолий Атлантика Ассамблеяси раиси Карстен Фойгт НАТОга аъзо мамлакатлар парламентлараро ташкилотининг қўшма мажлисида шу ҳақда маълум қилди. Картен Фойгтнинг фикрича, Европа Кенгаши билан Ғарбий Европа Кенгашини ўзаро бирлаштириш вақти келди. Агар бу ҳамжамиятлар ўзаро бирлашса, янги, иқтисодий жиҳатдан бақувват трансатлантик ҳамжамият вужудга келади.

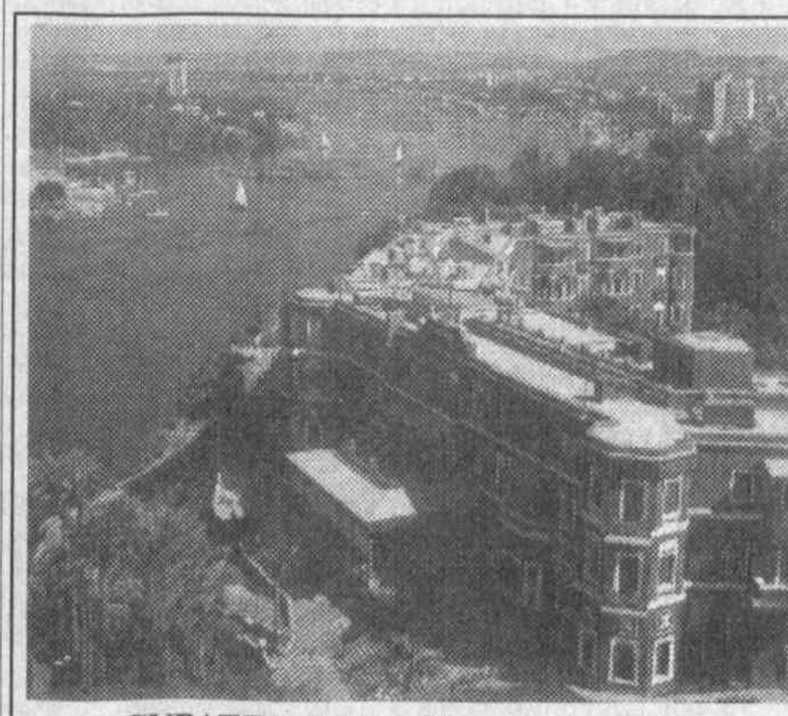

СУРАТДА: Миср. Нил дарёси қирғоғи.

ТЎЛҚИН ГИРДОБИГА ОЛДИ

Филиппин қирғоқлари яқинида «Гретхен» кемасининг ҳалокатга учраши туфайли 32 нафар киши ҳалок бўлди.

Ачинарлиси шундаки, уларнинг 20 нафари болалардир. Айни вақтда қутқарувчилар гуруҳи ва маҳаллий балиқчилар 126 нафар кишининг ҳаётини сақлаб қолишга муваффақ бўлдилар. Шундай бўлса-да, 20 нафарга яқин кишининг тақдири номаълум қолмоқда. Маълумотларга кўра, ҳаддан ташқари оғир юк ортилган кема кучли денгиз тўлқинига бардош бера олмаган.

ПРЕЗИДЕНТНИНГ ҚАРОРИ ҚАТЪИЙ

Покистон Президенти Фаруҳ Леҳарий журналистлар билан учрашувда мамлакат ҳудудини ядро қуролисиз минтақа, деб эълон қилишга чоғланмаётганини маълум қилди.

Покистон раҳбари жанубий Осиёдаги барча давлатлар ядро қуролини тарқатмаслик ҳаракатига бош қўшмагунча шу фикрда туражагини айтди. Шунингдек, у мамлакатнинг миллий хавфсизлигини ўйлаб, шундай қарорга келганини таъкидлади.

ИККИ ҲАФТАДАН БУЁН ЁМҒИР ТЎХТАМАЯПТИ

Икки ҳафтадан буён Жанубий Африка Республикаси (ЖАР)да тўхтовсиз ёмғир ёғмоқда.

Дастлабки маълумотларга кўра, мамлакатда рўй берган сув тошқини натижасида 60 нафар киши ҳалок бўлди, юзлаб кишилар бошпанасиз қолди. Мазкур офат қишлоқ хўжалигига ҳам катта зарар келтирди. Дарё сувининг тошиб кетиши туфайли олти вилоят сув остида қолиб кетди. Аҳоли турар жойлари вайрон бўлди. Мамлакат об-ҳавони кузатиш бюросининг хабарига кўра, тропик ёмғирлар яна икки кун сурункасига давом этади.

• *Китоблар оламида*

КЕНГ ОММАГА ЕТКАЗИШДА МУҲИМ ВОСИТА

«Ўзбекистон» нашриёти яқинда «Ўзбекистон Республикаси Конституциясига шарҳлар» I китобини ўзбек тилида нашр этди. Шуни алоҳида таъкидлаш жоизки, бундай типдаги қимматли китоб республикамизда илк марта чоп этилган. Ушбу китобнинг юзага келишида 40 нафарга яқин таниқли ҳуқуқшунос олимлар иштирок этишган. Уни ўқиган китобхон ўзини қизиқтирган жуда кўп ҳаётий саволларга тўлақонли жавоб олиши мумкин. Китобда Конституциянинг муқаддимасидан тортиб, барча моддалари бирма-бир, алоҳида-алоҳида изчиллик билан шарҳлаб берилган.

Конституцион нормалар ва низомларни тушунтириш Ўзбекистон Республикаси Президенти асарлари, шунингдек, Олий Мажлис ва республика Ҳукумати томонидан қабул қилинган норматив ҳужжатларни ўрганиш, талқин қилиш асосида берилган. Шарҳ китобхонларнинг қонунчилик ва бошқа норматив актлар тўғрисидаги билимларини янада бойитади, Ўзбекистон Республикаси Асосий Қонунининг мазмуни ва моҳиятини чуқур тушунишга ёрдам беради. Шундай қилиб, ушбу шарҳ аввало олий ва ўрта махсус ўқув юртларининг ўқитувчилари, талабаларга, мактаб ўқитувчилари ва ўқувчиларга, шунингдек Конституцияни ўрганмоқчи бўлган кенг жамоатчиликка жуда асқотади.

Ўзбекистонда ҳуқуқий-демократик давлат барпо этилмоқда. Ҳуқуқий давлатни бунёд этиш қонунларни чуқур билиш ҳамда барча фуқаролар ва мансабдор шахслар томонидан уларга риоя қилишни тақоза этади. Ушбу китоб бу борада фуқароларга катта ёрдам беради.

Конституциямиз давр тақозаси, жамиятда юзага келган ижтимоий зарурат туфайли юзага келган эди. Ушбу қомусий ҳужжатнинг қандай яратилгани, қолаверса шу ижодий жараённинг ўзига хос жиҳатлари кўпчиликни қизиқтирарди. Шу нуқтаи назардан қараганда китобнинг кириш қисмида Конституциямиз лойиҳаларининг тайёрланиш жараёни ҳақида ҳам атрофлича маълумот бериши айни муддао бўлгандир. Жумладан, Конституция лойиҳасининг туғилиш тарихи ва мазкур лойиҳанинг яратилишида республикамиз Президенти И. А. Каримовнинг роли ҳақида қисқача ҳикоя қилинади. Президентимизнинг Асосий Қонунимиз юзага келишида раҳномалиги ва унинг ижодкорларидан бири сифатида ҳар томонлама пишиқ-пухта, мазмунли бўлиши учун кўрсатган ижодий меҳнатлари ҳам айтиб ўтилади.

Шундай қилиб, китобхон Конституция лойиҳаси устида икки ярим йил қизғин иш олиб борилганлиги, Асосий Қонунимизнинг лойиҳалари халқ томонидан қизғин кутиб олингани ва кўтаринки руҳ билан жойларда муҳокама қилинганлиги ҳамда ушбу ҳужжатни яратишда халқнинг фаол иштирок этганлиги мисоллар билан кўрсатиб берилган.

Маълумки, Конституция том маънодаги қомусий ҳужжат бўлиб, у жамиятнинг қиёфасини, давлатнинг моҳияти ва мазмунини, халқнинг тақдирини ўзида мужассамлаштирган. Жаҳон жамоатчилиги томонидан ҳам эътироф этилган Асосий қонунимиз бутун қонунчилигимизнинг умуртқа суяги бўлиб хизмат қилади. Ушбу китобнинг кириш қисмида жуда ўринли таъкидланганидек, Конституция-Асосий Қонун шаклида ҳаётда вужудга келадиган кўпгина саволларга жавоб беради, жамиятнинг келажакдаги аҳволига умид ва ишонч уйғотади, ижтимоий тараққиётда мўлжал олувчи компас, йўлчи юлдуз бўлиб хизмат қилади. Давлатнинг ойдин, аниқ-равшан, муайян дастури мавжудлигидан, унинг аниқ белгиланган йўлдан боришга тайёр эканлиги ва бунга қатъий қарор берганлигидан, ҳаётий йўналишлари пухта ҳисоб-китоб қилиб чиқилганлигидан гувоҳлик беради.

— Шунингдек, шарҳда Конституциямизда биз танлаган тизимнинг ижтимоий-иқтисодий, сиёсий-маданий, маърифий табиати, унинг демократияга, умуминсоний қадриятларга уйғунлиги, қолаверса фуқароларнинг ҳуқуқ ва эркинликлари юридик жиҳатдан қай даражада ҳимоя этилганлиги чуқур очиб берилган, «Фуқаро-жамият-давлат» ўртасидаги ўзаро муносабатлар, халқ ҳокимияти ғояси Асосий Қонунимизнинг моҳиятини ташкил қиладики, шарҳда Конституциямизнинг ўзига хос хусусият ва табиатини очиб беришда бунга алоҳида аҳамият берилган.

Муқаддимадан тортиб Конституциянинг ҳар бир моддаси зарурат талабидан келиб чиқилган ҳолда керагича тушунтирилган. Ҳар бир модданинг мазмуни, моҳияти Президентимизнинг асарлари, қабул қилинган қонунлар, норматив ҳужжатлар асосида ўрни-ўрни билан алоҳида-алоҳида мисоллар ёрдамида очиб берилиши асосий Қонунимизнинг мазмунини фуқаролар онгига чуқурроқ етказишга хизмат қилади. Шунингдек, шарҳда сиёсий партиялар, жамоат ташкилотлари, давлат ҳокимияти органлари, оила, мулкчилик шаклларининг мавжудлиги, ягона мафкуранинг ҳукмрон бўлмаслиги каби моддалари анча тушунарли ва равон талқин этилган.

Юридик адабиётлар танқил бўлган бир шароитда «Ўзбекистон Республикаси Конституциясига шарҳлар» китоби жуда қимматли, айни пайтда долзарб қўлланма бўлиб, аҳолининг қонунлар, қонунчиликни, жамиятнинг ҳуқуқий норма ва қоидаларини чуқурроқ билиши ва идрок этишларида, энг муҳими, уларга риоя этиш борасида ҳуқуқий тарбия ва маданиятни юқори даражада олиб боришда жуда қўл келади.

Шарҳ қимматли қўлланма бўлгани учун Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси, Ички ишлар вазирлиги академияси, республика Прокуратураси, Адлия вазирлиги, Тошкент давлат юридик институти, юридик коллеж ва бошқалар томонидан тезда сотиб олинди. Ҳозирги пайтда Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганаётган талабалар ва ўқувчилар ундан ўқув қўлланмаси сифатида фойдаланишмоқда.

Китоб тезда сотилиб кетгани учун Қорақалпоғистон Республикаси ва вилоятларга, туманларга деярли етиб бормади. Ҳолбуки, у давлат хизматчилари, маҳаллалар учун, қолаверса Конституцияни кенг маънода ўрганувчи барча кишилар учун қимматли қўлланма бўлиб хизмат қилиш табиийдир. Аҳолининг талаб ва эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда ушбу китобни тезда кўп минг нусхада қайта нашр этиш мақсадга мувофиқ бўлур эди. Шунингдек, ушбу китобнинг амалий аҳамияти ва қимматини назарда тутган ҳолда шундай шарҳ рус тилида ҳам чоп этилса, нур устига аъло нур бўларди.

Шуҳрат ЖАЛИЛОВ,
юридик фанлари доктори.

I. «Ўзбекистон Республикаси Конституциясига шарҳ». Тошкент, «Ўзбекистон», нашриёти, 1995 йил. Таҳририят кенгаши: Ш. З. Ўразаев (раҳбар), З. Алматов, М. Аминова, А. Мардиев, У. Қ. Мингбоев, Б. М. Мустафоев, У. Т. Тожихонов.

"ЎЗБЕКМАШСЕРВИС"

Ўзбек-Беларус қўшма корхонаси
Тошкентдаги омборидан:

- МАЗ туркумига кирувчи автомобиллар ва улар учун эҳтиёт қисмлар;
- ЯМЗ-238 2М, Д-245 ва Д-243 (МТЗ тракторлари учун) маркали двигателлар;
- МАЗ-8378 маркали (соябони билан) тиркамалар;
- 320/508 маркали автошиналар;
- қишлоқ хўжалик машиналари учун шиналар сотади.

Шунингдек МАЗ, БелАЗ машиналари, МТЗ тракторлари ва уларнинг эҳтиёт қисмларини майда чакана улгуржи тарзда сотиш учун буюртмалар қабул қилади.

Тўлов шакли - сўмларда, пул ўтказиш йўли билан.

Манзил: Тошкент, Ойбек мавзеси, 2/3.
Телефонлар: 54-99-19, 54-69-72, 54-88-11. Факс: 54-99-11.

"ЎЗБЕКМАШСЕРВИС" - МАҲСУЛОТЛАР ТОШКЕНТДАГИ ОМБОРДАН СОТИЛАДИ.

TASHKOCAUTO

"ТАШКОЧАВТО"
Ўзбек-Турк қўшма корхонаси
"ДОГАН", "КАРТАЛ", "ФИАТ-ТЕМПРА"
автомобиллари,
шунингдек улар учун эҳтиёт қисмлар сотади.

Бу ерда 185 R 13 маркали шиналар, 6 СТ 60 маркали аккумуляторлар ҳам сотилади.

Манзил:
Тошкент,Ойбек мавзеси, 47.
Тел.: 54-99-27,54-83-98.
Факс: 89-13-61.

TOFAŞ FIAT

"ТАШКОЧАВТО" ЎЗБЕК-ТУРК ҚЎШМА КОРХОНАСИ

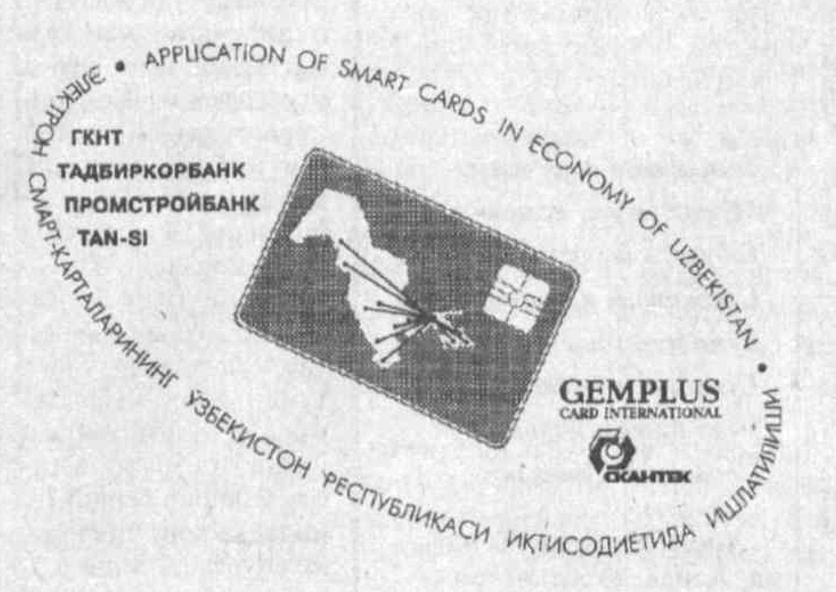

GEMPLUS CARD INTERNATIONAL
СКАНТЕК

Фан ва техника давлат қўмитаси, Тадбиркорбанк, Санкурбанк ва "TAN–SI" фирмаси Сизни

"Электрон смарт–карталарининг Ўзбекистон Республикаси иқтисодиётида ишлатилиши"

номли семинарига таклиф этадилар.

Семинар иштирокчиларига жаҳонда смарт—карталар ишлаб чиқаришда етакчи «GEMPLUS» фирмаси, СКАНТЕК фирмаси, ҳамда Ўзбекистоннинг «TAN—SI» фирмаси вакиллари ушбу технологиянинг қўлланилиши ва унинг банкларда ва корхоналарда амалда ишлатилиши ҳақида маълумот берадилар.

Иштирокчиларни рўйхатга олиш
(3712) 72–54–65
(3712) 79–24–21
телефонлари
ва
(3712) 72–98–09
(3712) 79–47–75
факслари орқали

Семинар 1996 йил 1 мартда Фан ва техника давлат қўмитасида бўлиб ўтади. Соат 10[00] да бошланади.

GEMPLUS CARD INTERNATIONAL   СКАНТЕК   TAN-SI SYSTEM INTEGRATOR

рекламное агентство А3

Ўзбекистон Республикаси Президенти ҳузуридаги Давлат ва жамият қурилиши академияси қошида инглиз тилини ўрганиш бўйича БМТнинг 3 ойлик интенсив курслари очилмоқда. Курслардаги ўқиш тугаганидан сўнг битирувчилар Европа, Осиё ва Америка мамлакатларида (3-6 ой муддати билан) стажировкадан ўтишади. Стажировка БМТ маблағлари ҳисобига таъминланади.

Дарслар гуруҳлар ташкил этилганидан кейин бошланади.

Мурожаат учун телефонлар:
45-71-72,45-69-48,45-69-03(факс).
Манзилимиз: Тошкент шаҳри,Ўзбекистон кўчаси,45-уй,2-корпус,104-хона.

"Саноатқалинқоғозсавдо"

ҳиссадорлик жамиятида доимий ишлаш учун юқори малакали мутахассислар керак:
- *КАРТОН ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ТЕХНОЛОГЛАРИ* -ўрта-техник, олий маълумотли ва амалий иш тажрибасига эга бўлган;
- *КАРТОН ҚИЛУВЧИ МАШИНА МАШИНИСТЛАРИ* - ўрта-техник ёки олий маълумотли ва амалий иш тажрибасига эга бўлган;
- *БОШ ИҚТИСОДЧИ* - олий маълумотли ва тажрибали;
- *БОШ МЕХАНИК* - ўрта-техник ёки олий маълумотли ва амалий иш тажрибасига эга бўлган;
- *ЭЛЕКТРОН УСКУНАЛАР ВА САНОАТ ТЕЛЕВИДЕНИЯСИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БЎЙИЧА АЛОҚАЧИ МУТАХАССИСЛАР* - ўрта-техник махсус ёки олий маълумотли ва тажрибага эга бўлган;
- *ЭЛЕКТРИКЛАР* - ўрта-техник маълумотли,саноат ускуналарини назорат қилиш ва таъмирлаш бўйича амалий тажрибага эга бўлган;
- *КИП и А МУТАХАССИСЛАРИ* - ўрта-техник ёки олий маълумотли,ишлаб чиқаришдаги тажрибаси 4-5-разряддан кам бўлмаганлар.

Мутахассисларга катта маош тўланади,оилавий аҳволига қараб шартнома асосида уй ҳам берилиши мумкин.
Корхона ишчилари бепул тушлик,озиқ-овқат,янги сабзавотлар билан ҳам таъминланадилар. Комбинат қошида профилакторий,болалар боғчаси ишлаб турибди.

Қуйидаги манзилга мурожаат қилинг:
Тошкент вилояти, Ангрен шаҳри, Гулбоғ посёлкаси.
Тел.: 3-78-00 (кадрлар бўлими)
"Саноатқалинқоғозсавдо" ҲЖ.

Ўзбекистон давлат телерадиокомпанияси жамоаси Республика радиосининг «Адабиёт ва радиотеатр» муҳарририяти бош муҳаррир ўринбосари Тоир Юнусовга онаси
Ҳамида ЮНУСОВАнинг
вафоти муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

ТИҚХМИИ раҳбарияти, «Механизация» марказий жамоаси, марказ проректорининг муовини, ЧФМ кафедраси доценти А. Махаматалиевга онаси
МАҲБУБА аянинг
вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент давлат Иқтисодиёт университети жамоаси «Ишлаб чиқариш воситалари тижорати ва маркетинги» кафедраси ўқитувчиси Отабек Жумановга отаси
Саттор ЖУМАНОВнинг
бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этади.

Alka-Seltzer®

Қуйидаги дорихоналардан сўрашингиз мумкин:
1. "ФАРМЕД"
тел.: 47-98-90, 47-98-94, 47-37-69, 45-26-42, 45-22-52, 67-96-12, 65-59-60, 48-94-87;
2. "АБУ АЛИ ИБН СИНО"
тел.: 40-48-53 44-24-34, 40-48-06;
3. "ЎЗБЕКИСТОН-ИВЕРСОН ЛТД"
тел.: 45-12-49, 45-13-72, 77-45-28, 36-27-74;
4 "ЖЎРАБЕК"
тел.: 45-60-40, 45-41-46.

БАЙЕР АГ фирмасининг препарати бўлиб, у бутун дунё миқёсида бош оғриқларида ва шу билан бир вақтда ошқозон суюқлигида кислота миқдори ошиб кетганда кенг миқёсида қўлланади.

Bayer

Шартнома тузиш бўйича БАЙЕР АГнинг Ўзбекистон Республикасидаги ваколатхонасига 53-70-01 телефон орқали мурожаат қилишингиз мумкин.

Бутун дунёга машхур
"Spies Hecker"
Германия фирмасининг
Ўзбекистондаги расмий вакили
"Тойота-Узинавтосервис"
қўшма корхонаси ўзаро ҳамкорликка чорлайди.

Бу ерда Сизга Германия фирмаси даражасида энг юқори сифат кафолати билан хизмат кўрсатилади. Хорижий ва барча турдаги автомобиллар ташқи қиёфасини кўзни қамаштургудек даражада ўзгартириб юборадиган дунёдаги энг сифатли ва бозори чаққон турли рангдаги бўёқларни харид қилишингиз мумкин.

Шошилинг! Бўёқлар миқдори чегараланган ва нархлари энг арзон.

"Spies Hecker" бўёқлари Ўзбекистонда илк маротаба савдога чиқарилаётганлигини унутманг!

"Тойота-Узинавтосервис" Қ.К.нинг манзили:
Тошкент шаҳри, Халқлар дўстлиги шоҳ кўчаси, 118. (Метронинг Собир Раҳимов бекати).
Тел.: (3712) 76-87-15.

TV ҲАФТАЛИК КЎРСАТУВЛАР TV

ДУШАНБА, 26

Профилактика муносабати билан 26 февраль куни Ўзбекистон телевидениеси биринчи дастурининг кундузги кўрсатувлари 6.30 дан 12.35 гача ЎзТВ III канали орқали намойиш этилади.

I

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар.

Публицистик «Ҳумо» кўрсатувлар дастури:

18.10 1. «Қуёш юрти». 18.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Эълонлар. 19.50 Оқшом эртаклари. 20.05 2. Биржа ва банк хабарлари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги олдидан. Абдулла Орипов. «Соҳибқирон». Бадиий ўқиш. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Муҳаммадали Абдуқундузов. 21.10 3. «Мувозанат». 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ахборот». 23.50 — 00.20 «Дилрабо дерлар сени». Убайдулла Алиев куйлайди.

II

18.00 Янгиликлар. 18.10 Эълонлар. 18.15 «Мультфейерверк». 18.40 «Палитра». 19.05 ТВ II намойиш этади. 19.15 «Постфактум». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Эълонлар. 19.50 «Мўъжиза». Дэвид Копперфильд. 20.15 «Мусиқий йўлка». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 «Курьер». 21.15 «... яна об-ҳаво ҳақида». 21.25 ТВ II намойиш этади. 21.35 «Уфқлар». 21.55 Оҳанглар ва Эълонлар. 22.15 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм. 23.05 — 00.05 «СПОРТ — ҚИТЪАСИ».

III

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури. 7.30 «Ҳафтанома». 8.00 — 8.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» (давоми).

*

8.30 «Италия таассуротлари». 5-кўрсатув. 8.55 «Чет эллик қиз». Бадиий фильм. 10.05 «Темир тан даҳолар». Компьютерлар Ўзбекистонда. 10.35 Болалар учун. «Кўшиғим, жон қўшиғим». 11.25 «Маърифат бешиги». 11.55 — 12.35 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпанияси дуторчилар ансамблининг концерти.

* * *

17.50 Янгиликлар. 17.55 Эълонлар. 18.00 «Тоғ капалаклари». Телефильм.

*

Россия жамоат телевидениеси
18.20 — 21.40

*

21.40 «Ғолиб». Бадиий фильм.

*

Россия давлат телевидениеси
23.00 — 23.20

*

23.20 Эълонлар. 23.25 Янгиликлар. 23.30 — 23.55 «Алибек Днишев». Телефильм.

IV

17.05 «Кўзмунчоқ». Болалар учун кўрсатув. 17.40 «Йўлингиз бехатар бўлсин».

*

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мульткарусель». 19.55 Эълонлар. 20.00 «Тафсилот». Ахборот кўрсатуви. 20.15 «Янги иқтисод». 20.50 «Оқ соя». 21.20 «Спорт-тайм». 21.50 «Таҳлил». Ҳафта мобайнидаги газеталар шарҳи. 22.05 Эълонлар. 22.10 «5+1». Ёш томошабинлар театрининг актрисаси Ф. Режаметова билан суҳбат. 22.40 — 23.40 «Афғон тупроғидан қайтган баҳодирлар». Афғонистондан қўшинлар олиб чиқиб кетилганлигининг 7 йиллигига бағишланган 2-кўрсатув.

СЕШАНБА, 27

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури. 7.30 «Ахборот». 7.50 — 8.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» (давоми).

*

8.30 Биржа ва банк хабарлари. 8.50 «Рики, Тики, Тави». Республика қўғирчоқ театрининг спектакли. 9.40 «Булоқлар кўз очганда». 10.10 «Камондаги қалб». Мусиқий дастур.

Ўқув машғулотлари:

10.30 Информатика ва ҳисоблаш техникаси асослари. 11.00 Немис тили. 11.30 Она тили. 12.00 — 14.00 «Бешинчи давон». Видеоканал.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Синфдош». Тележурнал. 18.40 Футбол шарҳи. 18.55 «Бугунги Европа». Публицистик кўрсатув. 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Эълонлар. 19.50 Оқшом эртаклари. 20.05 Эстрада тароналари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги олдидан. Абдулла Орипов. «Соҳибқирон». Бадиий ўқиш. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Муҳаммадали Абдуқундузов. 21.10 Янги ёзилган куй ва қўшиқлар. 21.45 Бевосита мулоқот. 22.45 «Ёшлар билан юзма-юз». 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ахборот». 23.50 — 00.25 «Олам ва одам». Маърифий кўрсатув.

II

18.00 Янгиликлар. 18.10 Эълонлар. 18.15 «Мультфейерверк». 18.25 ТВ II намойиш этади. 18.35 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия). 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Эълонлар. 19.50 «Бизнес-уик». 20.05 «Мусиқий йўлка». 20.10 «АРТ-журнал». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 «Кордон-блю» («Ош бўлсин»). 21.10 «Видеогид». 21.30 Оҳанглар ва Эълонлар. 21.50 «Кинонигоҳ». 23.30 — 00.10 «СПОРТ — ҚИТЪАСИ».

III

17.50 Янгиликлар. 17.55 Эълонлар. 18.00 «Кўқон». Телефильм.

*

Россия жамоат телевидениеси
7.30 — 9.00 «Телетонг».

* * *

18.20 — 21.40

*

21.40 «Табассум ўғрилари». Бадиий фильм. 1-серия.

*

Россия давлат телевидениеси

*

23.20 Эълонлар. 23.25 Янгиликлар. 23.30 ✦ 23.50 «Бу ажиб дунё».

IV

17.05 «Алавердлар». Бадиий телефильм. 17.40 Камер куйларидан концерт.

*

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мульткарусель». 19.55 Эълонлар. 20.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм. 20.50 «Уорлднет» телекомпаниясининг янгиликлари. 21.10 «Соккер-клуб». Футбол шарҳи. 22.10 Эълонлар. 22.15 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари. 22.45 — 00.15 «Кинематограф».

ЧОРШАНБА, 28

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури. 7.30 «Ахборот». 7.50 — 8.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» (давоми).

*

8.30 Кураш. Ўзбекистон чемпионати. 9.30 «Шукрона». Публицистик кўрсатув. 10.00 «Оналар мактаби». Тележурнал.

ЎҚУВ МАШҒУЛОТЛАРИ:

10.30 Инглиз тили. 11.00 Янги алифбони ўрганамиз. 11.30 «Ассалом, Япон тили».

*

12.10 «Кашф этилаётган имкониятлар». Самарқанднинг жонон пиёласи. 12.40 — 13.50 Ш. Бошбеков. «Чорғбонлар». Тошкент Маданият техникуми талабаларининг диплом спектакли.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Ўз аризасига биноан». Мультфильм. 18.20 Спорт хабарномаси. 18.30 «Агрофирма — давр талаби». Публицистик кўрсатув. 18.55 «Навоий дунёси». Адабий кўрсатув. 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Эълонлар. 19.50 Оқшом эртаклари. 20.05 «Иқтисод чорраҳаларида». Тележурнал. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги олдидан. Абдулла Орипов. «Соҳибқирон». Бадиий ўқиш. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Муҳаммадали Абдуқундузов. 21.10 «Ўзбекистон — Ватаним маним». Қўшиқлар кўрик-танлови. 21.50 «Тўти қушли аёл». Бадиий фильм. 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ахборот». 23.50 — 00.35 Япония ҳақида ҳикоялар.

II

18.00 Янгиликлар. 18.10 Эълонлар. 18.15 «Мультфейерверк». 18.30 ТВ II намойиш этади. 18.40 «Кулгига нима етсин!». 19.05 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Эълонлар. 19.50 «Компьютер-Осиё». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 «Ҳайвонот оламининг сири». 21.45 Оҳанглар ва Эълонлар 22.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм. 22.55 — 23.55 «СПОРТ — ҚИТЪАСИ».

III

17.50 Янгиликлар. 17.55 Эълонлар. 18.00 «Қабутарим», «Есенсой чўлларида». Телефильмлар.

*

Россия жамоат телевидениеси
7.30 — 9.00 «Телетонг».

* * *

18.20 — 21.40

*

21.40 «Табассум ўғрилари». Бадиий фильм. 2-серия.

*

Россия давлат телевидениеси
23.00 — 23.20

*

23.20 Эълонлар. 23.25 Янгиликлар. 23.30 — 23.45 «Байрам-Али». Телефильм.

IV

17.05 «Ҳаракатда баракат». Самарқанд химия заводи. 17.30 «Ўзбекистон — умумий уйимиз».

*

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мульткарусель». 19.55 Эълонлар. 20.00 «02» тўлқинида. 20.30 «Тажриба ва тадқиқотлар». 21.00 «Халқ саломатлиги йўлида». 21.45 Эълонлар. 21.50 «Тошкент оқшомида». 22.50 — 23.30 «Туризм-ревю» (такрор.).

ПАЙШАНБА, 29

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури. 7.30 «Ахборот». 7.50 — 8.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» (давоми).

*

8.30 «Иқтисод чорраҳаларида». Тележурнал. 8.50 «Тўйлар муборак». Бадиий фильм. 9.55 «Элга хизмат». Талаб ва таклиф. 10.25 «Қишлоқ стадионларида». Оммавий спорт масалалари. 10.45 Ўзбек тилини ўрганамиз. 11.15 Чанг тароналари. 11.45 — 12.15 «Аёл борки, олам мунаввар». Публицистик кўрсатув.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Кичкинтой» устахонаси. «Онамга совға». 18.40 «Шеърият». Жонибек Субонқулов. 18.50 «Фермер». Тележурнал. 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Эълонлар. 19.50 Оқшом эртаклари. 20.05 «Юзма-юз». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги олдидан. Абдулла Орипов. «Соҳибқирон». Бадиий ўқиш. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Муҳаммадали Абдуқундузов. 21.10 «Нури иймоним». Носир Алимаҳсумов куйлайди. 21.40 «Беш ҳалқа жозибаси». Халқаро Олимпиада ҳаракатининг 100 йиллигига. 22.10 «Ёшлик» студияси. «Ўхшаш чеҳралар». 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ахборот». 23.50 — 00.20 «Рақслар гулдастаси».

II

18.00 Янгиликлар. 18.10 Эълонлар. 18.15 «Мультфейерверк». 18.35 «Тропиканка». Телесериал (Бразилия). 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Эълонлар. 19.50 «Автосалон». 20.10 «Сизнинг услуб». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 ТВ II намойиш этади. 21.00 «Мусиқий йўлка». 21.10 Жаҳон киноси юлдузлари. 21.35 Оҳанглар ва Эълонлар. 21.55 «Кинонигоҳ». 23.15 — 00.15 «СПОРТ — ҚИТЪАСИ».

III

17.50 Янгиликлар. 17.55 Эълонлар. 18.00 «Тоғдаги йилқи», «Йилқичилар қўшиғи». Телефильмлар.

*

Россия жамоат телевидениеси
7.30 — 9.00 «Телетонг».

* * *

18.20 — 21.40

*

21.40 «Серафима ороли». Бадиий фильм.

*

Россия давлат телевидениеси
23.00 — 23.20

*

23.20 Эълонлар. 23.25 Янгиликлар. 23.30 — 24.00 «Шоҳсупа сари».

IV

17.05 «Замандас» (қозоқ тилида). 17.55 «Сибирь нефрити». Телефильм.

*

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мульткарусель». 19.55 Эълонлар. 20.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм. 20.50 «Нима, нима». 21.20 «Дорихона эшитади...». 22.00 «Инсон». 22.10 Эълонлар. 22.15 — 23.45 «Кинематограф».

ЖУМА, 1

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури. 7.30 «Ахборот». 7.50 — 8.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» (давоми).

*

8.30 «Футбол майдонларида». 9.10 «Кўклам чечаклари». Кинодастур. 9.50 «Ёшлар ва замон». Ёшлар Иттифоқи — янгиланиш сари. 10.30 Немис тили. 11.00 «Сеҳрли оҳанглар». Успенский номли мусиқа мактаби. 11.30 «Илм ўзликни билмақдир». Маърифий кўрсатув. 12.00 — 12.30 «Хусусийлаштиришнинг янги йўналишлари». Андижонликлар тажрибаси.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Янгиликлар. 18.10 «Олтин тақа». Мультфильм. 18.20 «Яшнаб келдинг гул баҳор». Адабий-мусиқий композиция. 18.50 «Ватан туйғуси». Адабий кўрсатув. 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Эълонлар. 19.50 Оқшом эртаклари. 20.05 «Ҳаёт ва қонун». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 Амир Темур таваллудининг 660 йиллиги олдидан Абдулла Орипов. «Соҳибқирон». Бадиий ўқиш. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Муҳаммадали Абдуқундузов. 21.10 «Руҳи равоним — эътиқод». Машраб. 22.15 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпаниясининг 70 йиллиги олдидан. «Дилдаги гаплар». 23.05 «Ўзбектелефильм» кўрсатади. «Буюк ипак йўли». 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ахборот». 23.50 — 00.20 «Сизни эслаб...» Авазбек Олимов куйлайди.

II

18.00 Янгиликлар. 18.10 Эълонлар. 18.15 «Эртак». 18.35 «Жума тақвими». 18.40 «Ривоят». 18.50 «Эртага — шанба». 19.10 «Оҳанглар оғушида». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Эълонлар. 19.50 «RAKS» қўшиқлари. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 «Тасвир». 21.20 «Таманно». 21.30 Оҳанглар ва Эълонлар. 22.10 — 23.00 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм.

III

17.50 Янгиликлар. 17.55 Эълонлар. 18.00 «Ургут жилолари», «Дашти Жум». Телефильмлар.

*

Россия жамоат телевидениеси
7.30 — 9.00 «Телетонг».

* * *

18.20 — 21.40

*

21.40 «Офарин-96». Оммабоп эстрада қўйлари ижрочилари II республика фестивали. 1-кўрсатув.

*

Россия давлат телевидениеси
23.00 — 23.20

*

23.20 Эълонлар. 23.25 Янгиликлар. 23.30 — 23.40 «Қирғиз шойиси». Телефильм.

IV

17.00 «Орзулар оғушида».

*

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Мульткарусель». 19.55 Эълонлар. 20.00 «Болалар ва дунё». 20.30 «Билиб қўйган яхши». 20.55 «Иштирок этувчилар». 21.25 Эълонлар. 21.30 «Ҳамкорлик — тараққиёт нишонаси». 21.55 — 22.35 «Мусиқий меҳмонхона».

ШАНБА, 2

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури. 7.30 «Ахборот». 7.50 — 8.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» (давоми).

*

8.30 Ўзбекистон Давлат телерадиокомпаниясининг 70 йиллиги олдидан. «Дилдаги гаплар». 9.20 «Олимп сари». Спорт дастури. 9.50 «Достон тинглаб...». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Отахон Матёқубов. 10.35 «Нофелет қаерда?». Бадиий фильм. 12.00 «Қувноқлар даврасида». 12.20 «Илҳом». Ижодкор ёшларнинг телевизон клуби. 13.05 «Яшил чироқ». Мусобақа ғолибларининг учрашуви. 14.05 — 14.35 «Тараннум». Мусиқий дастур.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 Спорт хабарномаси. 18.15 «Замон». 18.25 «Сирли сандиқ». Телевизион ўйин. 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида). 19.45 Оқшом эртаклари. 20.00 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида). 20.15 «Бу ажиб дунё». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 «Ўзбекистон — Ватаним маним». Қўшиқлар кўрик-танлови. 21.25 «Ўзбекистон жаҳон ҳамжамияти сафида». Ўзбекистоннинг БМТга аъзо бўлганлигининг 4 йиллигига бағишланади. 21.55 «Ассалом, Баҳор». Мусиқий дастур. 22.55 «Тунги ёғду». Дам олиш кинодастури.

II

9.00 «Мультфейерверк». 9.15 «Хусусийлаштириш: қадам-бақадам». 9.35 «Компьютер-Осиё». 10.10 «Автосалон». 10.30 «Сизнинг услуб». 10.45 Жаҳон киноси юлдузлари. 11.10 Оҳанглар ва Эълонлар. 11.30 «Кинонигоҳ» 13.10 — 14.10 «СПОРТ-ҚИТЪАСИ».

***

18.00 «Совға». 18.30 Эълонлар. 18.35 «Олам». 19.25 Эълонлар. 19.30 «Ахборот» (рус тилида) 19.45 Эълонлар. 19.50 «Оҳанглар оғушида». 20.05 «Имкон чўққилари». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ахборот». 20.50 Эълонлар. 20.55 «Кўнгил». Дилшод Шамснинг муаллифлик кўрсатуви. 21.30 Видео янгиликлари. 21.50 Оҳанглар ва Эълонлар. 22.10 — 22.40 Видео — «О».

III

17.50 Дастурнинг очилиши. Эълонлар. 17.55 «Лагич». Телефильм.

*

Россия жамоат телевидениеси
18.20 — 21.40

*

21.40 «Офарин-96». Оммабоп эстрада куйлари ижрочилари II республика фестивали. 2-кўрсатув.

*

Россия давлат телевидениеси
23.00 — 23.20

*

23.20 Эълонлар. 23.25 — 23.45 «Жонли сайёра».

IV

10.00 «Акмалнинг янги саргузаштлари». Болалар учун фильм. 2-серия. 11.05 Эълонлар. 11.10 «Саҳий хонадонда». Украина маданият марказининг иш фаолияти ҳақида кўрсатув. 11.55 — 12.15 «Иқтисодимиз таянчи».

* * *

17.05 «Мишук». Бадиий фильм.

*

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Сиёҳдонча». Болалар учун дастур. 20.00 Эълонлар. 20.05 «Санта-Барбара». Телевизион бадиий фильм. 20.55 «Телеташриф». 21.10 «Бугунги Европа». 21.30 Эълонлар. 21.35 «Олам ва одам». 22.10 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар». 22.30 «Ер сайёраси. 23.10 — 23.30 «Бу ажиб дунё».

ЯКШАНБА, 3

I

6.30 «Ассалом, Ўзбекистон!». Тонгги дам олиш дастури. 7.30 «Ахборот». 7.50 — 8.30 «Ассалом, Ўзбекистон!» (давоми).

*

8.30 «Камалак». Болалар учун кинодастур. 10.00 «Ватанимга хизмат қиламан». 11.00 «Шоҳсанам». Хоразм қўғирчоқ театрининг спектакли. 11.50 «Шоҳруҳ» клуби. 12.20 «Достон тинглаб». Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист Отахон Матёқубов. 13.05 «Сирли сандиқ». Телевизион ўйин. 14.05 «Ташриф». Дам олиш дастури. 14.45 — 15.45 «Қишлоқ ҳаёти». Публицистик кўрсатув.

***

17.55 Кўрсатувлар тартиби. 18.00 «Еттига — етти». Телевизион танлов. 19.05 «Ойнаи жаҳонда...» 19.25 Эълонлар. 19.30 «Панорама» (рус тилида). 19.55 Эълонлар. 20.00 «Италия таассуротлари». 6-кўрсатув. 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ҳафтанома». 21.00 Эълонлар. 21.05 «Якшанба оқшомида». Мусиқий дастур. 22.05 «Тимсол» видеоканали. 23.25 Эълонлар. 23.30 «Ҳафтанома». 24.00 — 00.20 «Жаҳон киноси юлдузлари».

II

9.00 «Эртак». 9.20 «Ривоят». 9.30 «RAKS» қўшиқлари. 9.55 «Таманно» 10.05 «Олам». 10.55 «Оҳанглар оғушида». 11.10 «Виждон». Телесериал (Миср Араб Республикаси). 11.55 «Имкон чўққилари». 12.15 «Кўнгил». 12.50 Видео янгиликлари. 13.10 Оҳанглар ва Эълонлар. 13.30 Видео — «О». 15.10 — 16.10 «СПОРТ-ҚИТЪАСИ».

***

18.00 «Келгуси ҳафтада». 18.10 Эълонлар. 18.15 «LEGO сайёраси». Болалар учун дастур. 18.40 «Виждон». Телесериал (Миср Араб Республикаси). 19.25 Эълонлар. 19.30 «Панорама» (рус тилида). 19.55 Эълонлар. 20.00 «Салом, ёшлар!». 20.25 Эълонлар. 20.30 «Ҳафтанома». 21.00 Эълонлар. 21.05 «Илҳом сатрлари». 21.10 «Фармед». 21.20 «Оҳанглар оғушида». 21.30 «Шаҳс ва баҳс». 21.50 «Даракчи». 22.00 «Келгуси ҳафтада». 22.10 Оҳанглар ва Эълонлар. 22.30 — 00.10 Видео — «О».

III

17.50 Дастурнинг очилиши. Эълонлар. 17.55 «Салом, Наврўз», «Бешик тўйи». Телефильмлар.

*

Россия жамоат телевидениеси
18.20 — 22.50

*

22.50 «Афшона — Ибн Сино ватани». Телефильм.

*

Россия давлат телевидениеси
23.00 — 23.20

*

23.20 Эълонлар. 23.25 — 23.50 «Панорама».

IV

10.00 «Эй! Тонгингиз хайрли бўлсин!». 10.30 «Эртакларнинг сеҳрли олами». 12.00 «Ўзбекистон янгиликлари» (инглиз тилида). 12.15 «Менинг кучам...». 12.30 Эълонлар. 12.35 — 12.55 «Жонли сайёра».

* * *

17.05 «Кашф этилмаган ороллар». Бадиий фильм.

*

18.10 — 19.40 Туркия телевидениеси.

*

19.40 «Сиёҳдонча». Болалар учун дастур. 20.00 Эълонлар. 20.05 «Мамлакатлар, воқеалар, одамлар». 20.25 «Дурдаршан» телекомпаниясининг кўрсатувлари. 20.55 «Сенинг вақтинг». 21.20 «Ташрифлар ва таклифлар». 21.50 Эълонлар. 21.55 «Хонадонингизда осойишталик бўлсин!». 22.55 — 00.25 «Кинематограф».

БИР ПИЁЛА ЧОЙ УСТИДА

Наботот оламида

УЗУМ УРУҒИ ҲАТТО КОНФЕТ ЎРНИНИ БОСАРКАН

Она табиат жами жонзотларга ўз бағридан беҳисоб неъматлар инъом этади. Бу неъматлар орасида шифобахшлари бисёр.

Масалан, узум, қовун, тарвуз, қовоқ уруғлари, ўрик, бодом, олча, шафтоли данакларидан ноёб шифобахш дорилар тайёрланади. Улар одам саломатлиги учун ниҳоятда фойдалидир.

Узум уруғлари, аввало, қандолатчиликда фойдаланилади, қолдиқлари эса юқори сифатли лак ва алиф тайёрлашда қўл келади. Узум уруғининг ёғи бемалол зайтун мойи ўрнини боса олади. Зеро, узум ёғидаги А ва Д витаминлари балиқ мойидагига нисбатан ҳам мўлроқдир. Бу эса унинг қимматини янада оширади. Агарда узум ёғи гидролизланса, яъни кимёвий ишлов берилса, маргарин ва мой упа хом ашёси бўлиб хизмат қилади. Унинг уруғ чиқиндилари чорва моллари учун тўйинтирилган ем тайёрлашда асқотади.

Ўзбекистон ФА Электроника институти олимлари тавсиясига кўра ҳозирги кунда узум уруғи чиқитидан тайёрланган қандолатбоп ун, конфет ҳамда вафли ишлаб чиқаришда қисман шакар ва какао ўрнини босаяпти.

Маълумки, юртимизнинг ёзи жуда иссиқ бўлганидан ҳар йили помидор ҳосили тез етилиб, деҳқонларни шошириб қўяди. Шарбати олиниб, чиқити ташлаб юбориладиган ана шу помидор уруғидан тайёрланадиган мойдан совун ишлаб чиқаришда фойдаланиш мумкин. Қолган чиқит ва кунжараси таркибида ҳам 32 фоиз протеин ва 14 фоиз углевод бўлгани боис чорва моллари учун тўйимли озуқа ҳисобланади.

Ўрик ва шафтоли данакларидан олинадиган ёғлар дори-дармон тайёрлашда, шунингдек, озиқ-овқат, қандолатчилик, парфюмерия саноатида фойдаланилади.

Умуман, табобатчиликда уруғ ва данак пўчоқлари активлаштирилган кўмир тайёрлаш учун азалдан қўлланилиб келади. Буни қарангки, кукунлашган данак пўчоқлари инсон организмидаги заҳарли моддаларни ҳайдаш учун хизмат ҳам қилар экан. Украина Фанлар академиясининг умумий ва ноорганик химия институти олимлари ана шундай дори-вор моддаларни тайёрлаш синоатларини аниқлашди. Бу янгилик бизнинг жумҳуриятимизда жорий қилинди.

Фарида ТУРСУНҚУЛОВА,
«Халқ сўзи» жамоатчи мухбири.

· Қўшиқ ва санъаткор

Унинг асл касби муҳандислик бўлса-да, мусиқа билан яшайди. Санъаткорлик унга ота-онаси — республикада хизмат кўрсатган артист Маматвали Алиев ва Ўзбекистон халқ артисти Ҳафиза Иброҳимовадан ўтган. Убайдулло ўзининг дилбар ва масъум қўшиқлари билан қалбларга кириб бораётир.

УЧАР БЎЛСАМ ҚАНОТИМ...

У болалигида камгап ва ўйчан эди. Пиёланими, ликопчаними чертиб, чулдирашни яхши кўрарди. Кейинчалик футбол ишқибозига айланди. Мактабдан келди дегунча, ҳовлида «дарвоза» ясаб, чарчагунча тўп тепарди. Еттинчи синфда эканлигида онаси оғир хасталикдан вафот этди. Қирқ ёшли аёлининг ўлими унинг отасини ҳам довдиратиб қўйди. Ҳафиза ая қўшиқ айтганида ҳамма берилиб тингларди. Тақдирни қарангки, тобути кўтарилаётганда унга «Ўзбекистон халқ артисти» унвони берилганлиги тўғрисидаги хабар келди...

Орадан йиллар ўтди. Мактабни тамомлагач, Убайдулло Фарғона политехника институтининг энергетика бўлимига ўқишга кирди. Санъатга бўлган меҳр-муҳаббати эса тобора ошиб борарди. Шунданми у институтда «Қир гуллари» деб номланган бадиий ҳаваскорлик дастасини тузиб, унга бошчилик қилди. Тез орада «Чоргоҳ», «Баёт», «Соқиномаи савтикамол», «Қўқон ушшоғи» каби қўшиқлари билан кўзга ташланди.

У 1971 йилда ҳарбий хизматга чақирилди. Омади келдими, тасодифми, «Ўзбекистонда хизмат кўрсатган артист» Икромжон Бўронов раҳбарлик қилаётган республика Ички ишлар вазирлиги қошидаги ансамблга тушиб қолди. Ўша йиллар унинг учун катта мактаб вазифасини ўтади. Хизматдан қайтгандан сўнг, Фарғона нефтни қайта ишлаш заводида механик, муҳандис, бош муҳандис вазифаларида ишлади. Айни пайтда «Қир гуллари» дастасини ҳам унутмади. Янги-янги қўшиқлар яратди. Вилоят ёшлар қўмитасининг юксак мукофотини олди. «Марҳабо талантлар!» Республика кўрик-танловида, Македония шаҳрида ўтказилган «Ўзбекистон маданияти кунлари»да қатнашди. 1987 йилнинг август ойида ансамблнинг тўққиз нафар иштирокчиси Афғонистоннинг Жузжон вилоятидаги Шибирғон шаҳрида ўз санъатларини намойиш этишди. Орадан бир йил ўтгач, улар Афғонистонга яна таклиф қилиндилар. Бу сафар «Дўстлик сютаси» деб номланган янги дастур билан шинавандалар меҳрини қозондилар. Кейинчалик эса Австрия, Дания, Олмония, Англия, Франция каби хорижий мамлакатларда ижодий сафарда бўлдилар.

Убайдулло ҳозирда Фарғона давлат вилоятлараро филармониясида ташкил этилган «Таманно» дастасининг бадиий раҳбаридир. Санъат сирларини янада пухтароқ эгаллаш йўлида Тошкент Маданият институтининг сиртқи бўлимини тугатди. Шахсий архивини варақласангиз унинг саранжом-саришталигига гувоҳ бўласиз. Ўғлини мактабга қабул қилишларини сўраб директор номига отасининг дастхати билан ёзилган ариза 35 йилдан буён оҳори тўкилмай сақланиб турибди. Онасининг Лайли, отасининг Қайс — Мажнун қиёфасидаги суратлари...

Санъаткор шеър ўқишни ёқтиради. Айни пайтда шеър танлашда жуда инжиқ. Қўшиқларини эса меҳр билан куйлайди. Ўзига берилган «Қозоғистонда хизмат кўрсатган артист» унвонини ўзбек халқи санъатига, ота-онасига берилган мукофот деб билади. Дарҳақиқат, бобоси Надимий шахсга сиғиниш йилларида қамалгани учун отасининг театрдаги 40 йиллик меҳнати қадр топмаганди. Ниҳоят, умрининг сўнгги кунларида унга «Республикада хизмат кўрсатган артист» унвони берилган. Аслида-ку, гап унвонда, даражада ҳам эмас. Гап инсон меҳнатининг қадрланиши, эътироф этилишида. Айниқса, ижодкор одам учун бу нарса жуда керак. У қанча рағбатлантирилса, кўнгли кўтарилса, шунча самарали ижод қилади.

Одамлар бир зум қўшиқ тинглаб ҳордиқ чиқаринг. Сиз учун фарғоналик хонанда Убайдулло Алиев куйлаяпти:

Толиққанда дармоним,
Муҳаббатим, армоним.
Ёғдули, кенг осмоним,
Садоқатим қўшиқлар.
Ҳумо қушим, Ғиротим,
Суянганим — саботим,
Учар бўлсам қанотим,
Саодатим қўшиқлар.

Айни кунларда Убайдулла Алиев «Ўзбекистон — ватаним маним» танловига қизғин тайёргарлик кўрмоқда.

Г. ЙЎЛДОШЕВА,
«Халқ сўзи»нинг мухбири
З. АЛИЕВА.
«Халқ сўзи»нинг жамоатчи мухбири

БЕКОРЧИ ГАП ЭМАС

Саломатликни пулга сотиб олиб бўлмайди дейишлари бекорчи гапга ўхшайди

Татаристоннинг «Бакирово» санаторийсида саломатлигини мустаҳкамлаб, уйига қайтаётган аёл Қозон — Бугульма поездига чиқди. Қаҳратон қиш эмасми, ойналари синган вагонда елвизак ўйнайди. Бунинг устига вагон хизматчиларининг қўпол муомаласи барҳам топган оғриқларини қайтадан жойига келтирди, қўйди. Етказилган маънавий ва жисмоний зарар туфайли аёл Қозон темир-йўл бўлимини судга берди. Далиллар тасдиқланди. Совет туман халқ суди темирйўл бўлимидан жабрдийдага 500 минг рубль ундириб бериш ҳақида қарор чиқарди. Аёл хурсанд. Энди у бу пулга қайтадан санаторийга бормоқчи.

ҲОВУРИДАН ТУШГАЧ...

Олмонияда эрлари хўрлаган, таҳқирланган аёлларни қабул қиладиган махсус уй ишлаяпти.

Қайси оилада эр-хотин сан-манга бормайди дейсиз. Турмуш баҳслари ўзларини ўта маданиятли ҳисоблаган олмонларнинг ҳам кундалик ҳаётидан ўрин олган экан. Йилига 30 мингга яқин «ожиза» эри билан жанжалашганидан сўнг ана шу уйда яшаб туради. Икки, уч кун ичида икки томон ҳам ҳовуридан тушгач, эри келиб, хотинидан гуноҳини кечиришни, уй ходимларидан эса безовта қилгани учун узр сўраб оиласини уйига олиб қайтади.

У ДУНЁДАН БАЗЎР ҚАЙТАРИШДИ

Каменск — Уральск шаҳридаги қариялар уйида кўз кўриб, қулоқ эшитмаган ҳодиса рўй берди.

Хизматчи ходима кампирлардан бирини ювинтиришга олиб кириб кетганда, бўш қолган криватга бошқа кампир ётиб олди. Хизматчи сўраб-суриштирмай ҳаммомдан чиққан кампирни бўш ўринга ётқазиб, устини ёпиб кетди. Тўсатдан қария бандаликни бажо келтирди. Ўлим ҳақидаги қайдни кампирларнинг фамилиясига қараб эмас, ётган жойига қараб ёзиб юборишди. Бир неча кундан сўнг, меҳнат таътилидан қайтган палата шифокори тирик кампирни ўлдига чиқаришганларига ажабланди. Сўнгра шаҳар ЗАГС бўлимига мурожаат қилиб, муддатидан олдин дафн қилинган кампирни яна ёруғ дунёга қайтаргунча уч ой югурди.

ҲАДИСЛАР

Мулойимлик — ҳикматнинг боши

Ҳар бир ишнинг салбий томонларини ҳисобга олиш эҳтиётkорликдир

ҲАДИСЛАР

КЕЛИНГ, ТИЛИМИЗНИ ҚАЙРАБ ОЛАЙЛИК ЁКИ МАҚОЛЛАР ИЗОҲИ

БОҒ ОЛСАНГ ҚИШДА ОЛ, БОҒ СОТСАНГ ЁЗДА СОТ

Бу савдо-сотиқда ишнинг кўзини билиб иш кўришга ундовчи мақоллардан бири. Боғни қишда олиш, ёзда сотиш тавсия этилаётганининг боиси шундаки, боғ ёзда кўркам бўлиб, нархи қиммат юради. Шундай қилган одам олишда ҳам, сотишда ҳам ютади. «Қўй олсанг ёмғирда ол, От сотсанг ёмғирда сот» (Бозорда қўй қўшоқда турганда ёмғирда қолса, жунжиб, кишининг кўзига кичик ва ориқдай бўлиб кўринади-ю, арзонга кетади. От эса ёмғирда юнглари ювилиб, силлиқлашиб, ялтираб, кишининг кўзига чиройли кўриниб ва нархи қиммат юради: Шунинг учун жаллоблар отни сотишдан олдин атайлаб сувга шўнғитиб-шўнғитиб, бозорга олиб кирадилар.

ДЕЙЛ КАРНЕГИ:

МАҚТОВ ЁМОННИ ҲАМ ЯХШИ ҚИЛАДИ

МЕН аниқ биламанки, дунёда фақат икки киши энг кўп — йилига бир миллион доллардан маош олган: бири — Уолтер Крайслер, иккинчиси — Чарлз Шваб.

Хўш, нима учун Швабга кунига уч минг доллардан зиёд маош тўлашган? У даҳо бўлганми? Йўқ. Пўлат ишлаб чиқариш соҳасида тенги йўқ мутахассис бўлганми? Асло.

Швабнинг ўз оғзидан эшитишимча, одамлар билан муомала қилишда устаси фаранг бўлганлиги учун ундан миллионларни аяшмаган.

— Одамларда иштиёқ, ғайрат уйғота олиш қобилиятимни ўзимнинг энг муҳим хислатим деб биламан, — дейди Шваб. — Ҳар қандай одамда ҳам ўзига яраша қобилият яширинган бўлади, фақат уни уйғота билиш керак. Бунинг учун уларни ўхшатиб мақташ, завқлантириш керак. Аксинча, бошлиқларнинг ўринли-ўринсиз танқидлари инсонлардаги ана шу хислату қобилиятни сўндиради. Бинобарин, мен ҳеч қачон, ҳеч кимни койимайман. Зеро, ишхонада ходимларни ҳар томонлама тақдирлаш фақат наф келтиришига қатъий ишонаман. Шу боис одатим — мақташ, яхши гапириш, танқид қилиш ёки койишни эса жиним ёқтирмайди...

Бу — Швабга хос хислат. Биз, яъни оддий одамларчи? Афсуски, эътиборсизлигимиз, лоқайдлигимиз туфайли бунинг аксини қиламиз. Шваб эса, бирор ходим жиддий хато ёки айб иш қилиб қўйганда ҳам индамайди.

Маълумки, Шваб учун иш юзасидан дунёнинг турли чеккасидаги, турли мансаб ва феъл-атвордаги одамлар билан муомала қилишга тўғри келади. «Алоқа қилишимга тўғри келадиган одамлар орасида, — дейди Шваб, — бирор кишини учратмадимки, урушиб-койиб турганингизда яхшироқ ишлаган бўлсин».

Унинг таъкидлашига қараганда, машҳур Эндрю Карнеги эришган афсонавий ютуқларнинг туб сабаби ҳам айнан ана шу хислат бўлган. У ўз сафдошларини ҳам ёлғиз, ҳам ошкора ярлақашдан эринмаган. Ҳатто, бу одатини... ўлимидан сўнг ҳам «давом эттирган». Гап шундаки, Эндрю ўз қабрига қўйилажак ёдгорлик тошига қуйидаги сўзларни биттириб қўйган экан: «Ушбу қабрга ўзидан ақлли одамларни атрофига тўплай олишга қодир бўлган инсон дафн этилган».

Рокфеллер одамлар билан муомалада бўлишда эришган беқиёс ютуқларининг асосий сири, уларни самимий қадрлай билиши эди. Чунончи, ўзининг шерикларидан бири бўлган Эдвард Бедфорд қўпол хатога йўл қўйиб, фирмага миллионлаб доллар зарар келтирганида, Рокфеллер уни койиб, боплаб адабини бериб қўйиши мумкин эди. Аммо у бундай бефаросатлардан эмасди. Чунки, Бедфорд бу ишни атайлаб қилмаганини, балки фирмага фойда келтиришга интилганини яхши тушунарди. Шу боис у шеригини койиш ўрнига, мақташ, кўнглини хушнуд этиш имкониятини ҳам топа билди. Яъни ўзлари солган капитал маблағнинг 60 фоизи сақланиб қолгани сабабли уни самимий табриклади. «Бу ажойиб ютуқ, — деди Рокфеллер — бошқа одам бўлганда, ҳатто, шахсан мен ҳам бунинг уддасидан чиқолмасдим».

Қиссадан ҳисса шуки, ёмонни танқид қилиш, койиш билан уни яхшилар қаторига қўшиб бўлмайди. Зеро, ҳар қандай одамда ёмон одатлар билан бирга яхши хислатлар ҳам, албатта бўлади. Демак, Шваб усулини қўллаб, одамларнинг яхши жиҳатларини мақташ йўли билан қобил инсон қилиб тарбиялаш энг тўғри саъйи-ҳаракатдир.

МАРҲАМАТ, ЯНА САВОЛ БОРМИ?

ШИРИЛЛОҚ ТУГМА

Мени яқинда жарроҳлар операция қилишди. Шифохонада мен қизиқ бир нарсани эшитдим. Айтишларича, жарроҳлар операцияда ҳозирги кунда жароҳатни тиклаш ўрнига «молния», «шириллоқ» тугмани ишлатишар экан. Шу ростми?

М. ҚУДРАТОВ.

Тўғри эшитгансиз. Бугунги кунда жарроҳлар операция қилишга махсус «молния»ни, кенг қўллашмоқда. Бундай жарроҳлик молнияни Олмония «Оптилон» фирмаси ишлаб чиқди, кейинчалик Польшада ва бошқа шаҳарларда ишлаб чиқарила бошланди.

Жарроҳлик молнияси кенг елимли пластмассадан бўлиб, у операция олдидан танага ёпиштирилади. Кейин жарроҳ молнияни очиб, зарур миқдорда терини кесади, операция ўтгандан кейин молния «шириллатиб» ёпилади ва у жароҳат битгунча терини тортиб туради. Жароҳат битгандан кейин жарроҳ молнияни елимдан кўчириб олади, холос. Қарабсизки, жароҳатни тикишга зарурат қолмайди.

ТОШБАҚА ЧАНОҒИГА БИТИЛГАН ЁЗУВ

Коинот султони М. Улуғбек шуҳрати оламга машҳур. У юлдузлар тўғрисидаги ўзигача бўлган илмларни жамлаган эди. Шуни эътиборга олиб сўрамоқчиман. Юлдузлар оламига тааллуқли энг қадимий кузатишлар ким томонидан ва қачон ўтказилган?

А. САТТОРОВ.

Юлдузларни кузатишга тааллуқли энг қадимий ҳужжат Хитойдан топилган тошбақа чаноғига битилган ёзувдир. У милоддан олдинги XV асрда битилганлигини олимлар эътироф этишган.

Қизиғи шундаки, ушбу ёзувга қараб олимлар коинотдан бундан минглаб йиллар олдин кузатилган портловни аниқлаган. Ҳозирги пайтда коинотнинг ушбу жойида гамма-нурлар манбаи маълум.

— Ойижон менга бир сўм беринг.

— Қанақасидан, қоғоз бир сўмликми, ёки танга бир сўмликни?

— Йўқотиб қўймасин десангиз, танга бир сўмликни қоғоз бир сўмликка ўраб беринг.

Ўқитувчи:

— Питер, нега кеча мактабга келмадинг?

— Оиламизга янги меҳмон келди.

— Шунақами, ўғилми, қизми?

— Йўқ, тушунмадингиз. Ойим эрга тегдилар.

Республика об-ҳавони кузатиш маркази хабар қилади:

24-28 февраль. Дастлабки кунлари республикамиз ҳудудида ёғингарчилик бўлмайди. Ҳаво ҳарорати кечалари 0 -5 даража совуқ, кундуз кунлари +1 +6 даража илиқ атрофида бўлади. Шимолда эса кечалари -8 -12, кундуз кунлари -1 -6 даража совуқ бўлиши кутилади. Кейинчалик кўпгина вилоят ҳудудларида ҳаво булутли бўлиб, вақти-вақти билан қор, ёмғир ёғади. Кечалари ва эрталаб туман тушади. Ҳарорат шимолий вилоятларда меъёридагича бўлиб, кечалари -12 -17, кундуз кунлари -2 -7 даража совуқ, қолган ҳудудларда кечалари -3 -8 даража совуқ, кундуз кунлари 0 +5 даража илиқ атрофида бўлади.

ХАЛҚ СЎЗИ • НАРОДНОЕ СЛОВО

МУАССИСЛАР:
Ўзбекистон Республикаси Олий Мажлиси Кенгаши ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси

Бош муҳаррир:
Анвар ЖЎРАБОЕВ.

БЎЛИМЛАР:
Парламент 33-57-34;
Хатлар 33-07-48;
Мерос ва қадриятлар 36-29-89;
Қишлоқ хўжалиги 36-07-94;
Иқтисодиёт 36-36-63;
Маънавият 36-35-60;
Тунги муҳарририят 33-10-28.

· МАНЗИЛИМИЗ:
700000, ГСП,
Тошкент шаҳри,
Матбуотчилар кўчаси, 19-уй.

Навбатчи муҳаррир — И. Худоёров.
Навбатчи — Ф. Санаев.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 0001 Буюртма Г. — 079. 51671 нусхада босилди, ҳажми — 2 табоқ. Офсет усулида босилган. Қоғоз бичими А—2 Босишга топшириш вақти—21.00 Босишга топширилди — 21.00.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41. Газета IBM компьютерида терилди ва саҳифаланди.

1 2 3 4 5 6